

NOTA

**Sport, Spel en Bewegen in Kapelle
'Bewegen naar een gezonde samenleving'**

2013-2028

Inhoudsopgave:

Pagina:

0	Bestuurlijke samenvatting	1
1	Uitdaging	5
1.1	Het belang van sport, spel en bewegen	5
1.2	Betrokkenheid van het veld	6
1.3	Leeswijzer	6
2	Terugblik	7
2.1	Inleiding	7
2.2	Sporters, spelers en bewegers	8
2.3	Voorzieningen	11
2.4	Organisatie en rolverdeling	13
3	Speelveld	15
3.1	Trends en ontwikkelingen	15
3.2	Beleidskaders	18
4	Ambities	21
4.1	Visie, missie en doelstellingen	21
4.2	Speerpunten en acties	22
5	Uitvoering	26
5.1	Toekomstbestendig aanbod van sportaccommodaties	26
5.1.1	Buitensport	27
5.1.2	Binnensport	29
5.1.3	Zwembad	31
5.2	Activiteiten c.q. programma's voor aandachtsgroepen	31
5.3	Vitale sportverenigingen	32
Bijlage 1	Betrokkenheid van het veld	33
Bijlage 2	Bronnen	35
Bijlage 3	Verwachtingen en resultaten Breedtesportproject	36

0 Bestuurlijke samenvatting

Sport activeert mensen om te gaan bewegen of als vrijwilliger actief te worden. Het laat mensen participeren in de samenleving en draagt bij aan de integratie van kwetsbare groepen. Sport en sportverenigingen zijn belangrijk voor de sociale binding en de leefbaarheid van onze gemeente.

Met deze op interactieve wijze tot stand gekomen brede nota Sport, Spel en Bewegen in Kapelle 2013-2028 wil de gemeente de krachten bundelen en werk maken van actief beleid en een gestructureerde uitvoering. Kapelle wil een gezonde en sportieve gemeente zijn waarin iedereen de mogelijkheid krijgt en benut om te sporten, te spelen en te bewegen.

In de terugblik worden de resultaten van het gemeentelijk sportbeleid in het afgelopen decennium onder de loep genomen. In het speelveld wordt inzicht verschaft in de meest relevante trends, ontwikkelingen en worden de beleidskaders beschreven op landelijk en provinciaal niveau. De nota sluit af met de gemeentelijke ambities op het gebied van sport, spel en bewegen en met de uitvoering waarin op basis van prioriteitstelling het uitvoeringsprogramma voor de jaren 2013 en 2014 wordt beschreven.

Terugblik

In 1999 is door vertegenwoordigers van Kapelse sportverenigingen, verenigd in een stuurgroep en met ambtelijke ondersteuning, de nota Sport, Spel en Bewegen gepresenteerd. Van gestructureerd en specifiek beleid op het gebied van sport, spel en bewegen is echter pas sprake met de introductie van het Breedtesportproject in 2003. Met deze door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) geïnitieerde stimuleringsregeling worden gemeenten in staat gesteld om het lokale breedtesportbeleid te versterken.

De resultaten van het gemeentelijke beleid op het gebied van sport, spel en bewegen zijn behandeld aan de hand van de volgende thema's:

- sporters, spelers en bewegers;
- voorzieningen;
- organisatie en rolverdeling.

Sporters, spelers en bewegers

Uit de evaluatie van het Breedtesportproject blijkt dat veel activiteiten het gewenste effect hebben opgeleverd maar dat ook een aantal doelen niet is bereikt. Zo is samenwerking tussen verenigingen beperkt tot stand gekomen, komt structureel naschools activiteitenaanbod moeilijk van de grond en blijkt de doelgroep volwassenen tot 55 jaar moeilijk bereikbaar.

Onder andere op basis van het Gezondheidsprofiel blijkt dat de Kapellenaar er ten opzichte van de gemiddelde Zeeuw goed op staat. Desalniettemin kampt een substantieel deel met (ernstig) overgewicht en voldoen grote groepen Kapellenaren niet aan de norm voor gezond bewegen.

Voorzieningen

In algemene zin is in Kapelle sprake van een passend voorzieningenniveau op het gebied van sport, spel en bewegen. Dit neemt niet weg dat bijvoorbeeld op het gebied van de bin-

nensportaccommodaties knelpunten aanwezig zijn, zowel met betrekking tot het bewegingsonderwijs als bij het sportgebruik. Goed geobjectiveerd inzicht in de afstemming van vraag en aanbod ontbreekt. Verder doet de ontwikkeling zich voor dat mensen in toenemende mate behoefte hebben in hun directe woonomgeving actief te zijn.

Organisatie en rolverdeling

Gelijk aan het landelijke beeld ervaren Kapelse verenigingen het teruglopend aantal vrijwilligers als grootste bedreiging, soms in combinatie met een verslechterende financiële situatie.

Met diverse gevraagde en ongevraagde adviezen heeft de in 1999 opgerichte Sportraad z'n waarde bewezen als adviseur van de gemeente. Voor de legitimiteit van door de Sportraad uitgebrachte adviezen is het van belang dat zij, meer dan nu het geval is, goede contacten onderhoudt met verwante instellingen en sportverenigingen.

Speelveld

Lokaal beleid op het gebied van sport, spel en bewegen kan alleen effectief zijn door rekening te houden met en waar mogelijk in te spelen op maatschappelijke en sportinhoudelijke trends en ontwikkelingen. In deze nota zijn diverse trends en ontwikkelingen beschreven op het gebied van:

- sociaal maatschappelijk;
- sociaal economisch;
- sportparticipatie;
- clustervorming en multifunctioneel gebruik;
- bevolkingsprognose.

Een ander deel van het speelveld wordt bepaald door het landelijk en het provinciaal sportbeleid.

De gemeente Kapelle gaat de uitdaging aan om op onderdelen aan te sluiten bij landelijk verwoorde visies en ambities. Leidraden daarbij zijn:

- *Nederland Sportland* waarin door de Vereniging van Sport en Gemeenten een visie wordt gegeven op de rol van gemeenten. Kapelle zet in op het *sportstimulering en sociale ontwikkeling*;
- *het Olympisch Plan 2028* waarin door NOC*NSF de ambitie wordt uitgesproken om met sport in de volle breedte een bijdrage aan de Nederlandse samenleving te leveren. In Kapelle worden met name de volgende breedtesport- en welzijnsambities omarmd:
  - Nederland is in 2016 een samenleving waarbij het beoefenen en beleven van sport voor jong en oud een belangrijke kwaliteit is in hun leven;
  - minimaal 75% van de Nederlanders, uit alle lagen van de (multiculturele) samenleving, doet in 2016 regelmatig aan sport;
  - Nederland heeft in 2016 een gezonde bevolking: fitte werknemers, vitale ouderen en minder mensen (en vooral kinderen) met overgewicht.

De Provincie Zeeland ontwikkelt op het gebied van sport, spel en bewegen eigen initiatieven en ondersteunt gemeenten bij de uitvoering van lokaal sportbeleid voor zover dat aansluit bij de volgende provinciale thema's:

1. stimuleren van een actieve gezonde leefstijl met als ambitie het vergroten van het aantal mensen dat voldoende beweegt (volgens de nationale beweegnorm);

2. verhogen van de participatie met als ambitie dat zoveel mogelijk inwoners van Zeeland participeren in het maatschappelijk leven met behulp van sport;
3. optimaliseren van de bewegingsruimte waarbij speelruimte in de wijken en het buitengebied (fietspaden, wandelpaden, ruiterspaden) zodanig is ingericht dat deze uitnodigt tot bewegen;
4. organiseren van tenminste 15 (top)sportevenementen met een bovenregionale uitstraling en werk maken van sportpromotie;
5. versterken van talentondersteuning met als doel te zorgen voor een topsportvriendelijk klimaat in Zeeland.

In het licht van de bezuinigingen is de verwachting dat de Provincie zich zal gaan focussen op de thema's 4 en 5. De eerste 3 thema's zullen meer aan de gemeenten zelf worden overgelaten. De verwachting vanuit de provincie is verder dat gemeenten meer prioriteit zullen geven aan aandachtsgroepen en aan regionale samenwerking.

Ambities

Met inachtneming van landelijke, provinciale en lokale beleidskaders en ontwikkelingen die de komende jaren zijn te voorzien heeft de gemeente Kapelle voor de periode 2013-2028 de volgende visie, missie en doelstellingen op het te voeren sport-, spel- en beweegbeleid:

Visie:

Sport, spel en bewegen leveren een wezenlijke bijdrage aan het bevorderen van:

- I. een gezonde levensstijl en (behoud van) een goede gezondheid;*
- II. maatschappelijke participatie en betrokkenheid.*

Missie:

De gemeente Kapelle biedt, samen met de partners binnen sport, onderwijs en welzijn, haar inwoners de mogelijkheid een leven lang met plezier en voldoening te kunnen sporten, spelen en bewegen. Dit door instandhouding en waar nodig en mogelijk versterking van:

- I. vitale sportorganisaties;*
- II. hoogwaardige en laagdrempelige voorzieningen.*

Doelstellingen:

- I. De gemeente Kapelle voert beleid dat gericht is op het stimuleren van sport, spel en bewegen onder een zo groot mogelijk deel van de Kapelse bevolking en met specifieke activiteiten en programma's voor aandachtsgroepen;*
- II. op basis van een goede afstemming van vraag en aanbod schept de gemeente voorwaarden en faciliteiten waarbinnen verenigingen, maatschappelijke organisaties en individuele burgers hun eigen verantwoordelijkheid kunnen nemen;*
- III. er wordt gestreefd naar een efficiënt en multifunctioneel gebruik van ruimte, infrastructuur en voorzieningen.*

De algemene visie, missie en doelstellingen zijn vertaald in de volgende 5 speerpunten:

1. samenwerking buurt, onderwijs, sport en welzijn;
2. laagdrempelige sport-, spel- en beweegmogelijkheden dichtbij huis;
3. toekomstbestendig aanbod van sportaccommodaties;
4. activiteiten c.q. programma's voor aandachtsgroepen;
5. vitale sportverenigingen.

Op basis van een nadere beschouwing op de 5 speerpunten zijn in totaal 15 actiepunten geformuleerd voor de periode 2013-2028. Daarbij moet in ogenschouw genomen worden dat beleid, zeker ook op het gebied van sport, spel en bewegen, een dynamisch karakter heeft. In een jaarlijks evaluatiemoment moet getoetst worden op welke onderdelen het speelveld veranderd is en wat hiervan de consequenties zijn voor de geformuleerde ambities.

Uitvoering

Op basis van prioriteitstelling zijn in het volgende overzicht de acties beschreven die in 2013 en 2014 ter hand genomen zullen worden.

Speerpunt 3, toekomstbestendig aanbod van sportaccommodaties:

- a. uitvoeren van een geobjectiveerde analyse van het gebruik c.q. de bezettingsgraad van de gemeentelijke sportaccommodaties en het vaststellen van knelpunten in de afstemming van vraag en aanbod;
- b. opstellen van een meerjarenperspectief voor instandhouding/renovatie, sluiting en (vervangende) nieuwbouw van gemeentelijke sportaccommodaties.

Speerpunt 4, activiteiten c.q. programma's voor aandachtsgroepen:

- c. inventariseren aard en omvang aandachtsgroepen en analyseren van hun specifieke behoeften op het gebied van sport, spel en bewegen.

Speerpunt 5, vitale sportverenigingen:

- d. door inzet van verenigingsondersteuning, combinatiefunctionarissen en buurtsportcoaches wil de gemeente Kapelle sportverenigingen intern versterken en naar mogelijkheden zoeken om de druk op het vrijwillig kader te verlichten;
- e. de gemeente daagt vitale sportverenigingen uit om samen een bijdrage te leveren aan bredere maatschappelijke doelen, bijvoorbeeld op het terrein van naschoolse opvang en sportstimulering voor aandachtsgroepen en talentontwikkeling. Inzet van combinatiefunctionarissen en buurtsportcoaches kan ook hier een belangrijke meerwaarde betekenen;
- f. In samenspraak met de Sportraad worden de aan haar opgedragen taken geëvalueerd en zo nodig geherdefinieerd in een nieuwe Regeling Kapelse Sportraad.

In deze nota is een eerste aanzet gegeven voor de uitvoering van bovengenoemde 6 actiepunten.

1 Uitdaging

1.1 Het belang van sport, spel en bewegen

Grote sportevenementen als de Olympische Winter en Zomer Spelen, de Wereld en Europese kampioenschappen voetbal en niet in de laatste plaats de door Nederlandse sporters behaalde successen tonen jaar in jaar uit dat sport ons onnoemelijk veel plezier verschaft, zowel actief als passief.

Prestatiegericht of voor de lol, competitief of recreatief, als sporter of als vrijwilliger. Voor miljoenen mensen in Nederland en voor duizenden mensen in Kapelle speelt sport in meer of mindere mate een belangrijke rol in het dagelijks leven. Sport is overal aanwezig en kent vele maatschappelijke effecten. Sport is voor jong en oud ontspannend, draagt bij aan de gezondheid en aan de fysieke, mentale en sociale ontwikkeling van mensen en het bevordert een actieve leefstijl en de kwaliteit van het leven.

Sport activeert mensen om te gaan bewegen of als vrijwilliger actief te worden. Het laat mensen participeren in de samenleving en draagt bij aan de integratie van kwetsbare groepen. Sport en sportverenigingen zijn belangrijk voor de sociale binding en de leefbaarheid van onze gemeente.

Sport staat zowel landelijk, provinciaal als lokaal in de belangstelling. Nieuwe ontwikkelingen, kansen maar ook (financiële) bedreigingen volgen elkaar in hoog tempo op. Met een brede nota Sport, Spel en Bewegen in Kapelle 2013-2028 wil de gemeente de krachten bundelen en werk maken van actief beleid en een gestructureerde uitvoering. Kapelle wil een gezonde en sportieve gemeente zijn waarin iedereen de mogelijkheid krijgt en benut om te sporten, te spelen en te bewegen.

De gemeente Kapelle gaat de uitdaging aan om op onderdelen aan te sluiten bij landelijk verwoorde visies en ambities. Leidraden daarbij zijn:

- *Nederland Sportland* waarin door de Vereniging van Sport en Gemeenten een visie wordt gegeven op de rol van gemeenten. Kapelle zet in op het *sportstimulering* en *sociale ontwikkeling* (zie verder paragraaf 3.2);
- *het Olympisch Plan 2028* waarin door NOC*NSF de ambitie wordt uitgesproken om met sport in de volle breedte een bijdrage aan de Nederlandse samenleving te leveren. In Kapelle worden met name de volgende breedtesport- en welzijnsambities omarmd:
  - Nederland is in 2016 een samenleving waarbij het beoefenen en beleven van sport voor jong en oud een belangrijke kwaliteit is in hun leven;
  - minimaal 75% van de Nederlanders, uit alle lagen van de (multiculturele) samenleving, doet in 2016 regelmatig aan sport;
  - Nederland heeft in 2016 een gezonde bevolking: fitte werknemers, vitale ouderen en minder mensen (en vooral kinderen) met overgewicht.

In deze nota worden op de maat van Kapelle een visie, een missie en doelstellingen geformuleerd op het gebied van sport, spel en bewegen met een vertaling in 5 speerpunten en 15 acties. In het uitvoeringsprogramma voor 2013-2014 worden 6 acties nader uitgewerkt.

1.2 Betrokkenheid van het veld

Diverse inwoners van Kapelle hebben als individu of als vertegenwoordiger van een organisatie een constructieve bijdrage geleverd aan de totstandkoming van deze nota. In bijlage 1 is een lijst opgenomen van organisaties die ten behoeve van deze nota deel hebben genomen aan diverse klankbordgroepen.

1.3 Leeswijzer

In de terugblik (hoofdstuk 2) worden de resultaten van het gemeentelijk sportbeleid in het afgelopen decennium onder de loep genomen.

In het speelveld (hoofdstuk 3) worden de meest relevante trends, ontwikkelingen en beleidskaders beschreven op landelijk en provinciaal niveau.

De gemeentelijke ambities (hoofdstuk 4) op het gebied van sport, spel en bewegen worden gevat in een missie met doelstellingen en vertaald in concrete speerpunten en acties.

De uitvoering (hoofdstuk 5) wordt in de vorm van een uitvoeringsprogramma voor de jaren 2013 en 2014 ter hand genomen.

2 Terugblik

2.1 Inleiding

In 1999 is door vertegenwoordigers van Kapelse sportverenigingen, verenigd in een stuurgroep en met ambtelijke ondersteuning, de nota Sport, Spel en Bewegen gepresenteerd. Door het toenmalige gemeentebestuur werd het beleidskader voor deze nota als volgt verwoord:

“Het beleid richt zich op het stimuleren van de actieve, recreatieve sportbeoefening door zoveel mogelijk inwoners, waarbij het particulier initiatief een grote rol speelt. De gemeente heeft daarbij een voorwaardenscheppende rol. Naast het betrekken van particulieren en sportorganisaties bij het beheer en onderhoud van de accommodaties is het gerechtvaardigd dat deelnemers van verschillende takken van sport een evenredig aandeel betalen in de kosten van de beschikbare accommodaties. Met als uitgangspunt een win-winsituatie dient de privatisering van de sportaccommodaties te worden gezien.”

In de nota uit 1999 is vanuit dit beleidskader de volgende missie vastgesteld:

“De missie van het sportbeleid van de gemeente Kapelle is dat sport, spel en bewegen bijdragen aan gezonde en leefbare kernen, het bevorderen van het welbevinden van burgers en het stimuleren van de sociale bindingen.”

Ten behoeve van de in 1999 verschenen nota is een verenigingsenquête en een schoolenquête uitgevoerd om het beleid ook een zekere kwantitatieve onderbouwing te geven. Kenmerkend voor de nota is dat de aanbevelingen en de beoogde resultaten weinig specifiek en meetbaar zijn geformuleerd.

In Kapelle is sprake van gestructureerd en specifiek beleid op het gebied van sport, spel en bewegen met de introductie van het Breedtesportproject in 2003. Met deze door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) geïnitieerde stimuleringsregeling worden gemeenten in staat gesteld om het lokale breedtesportbeleid te versterken.

In het vervolg van deze terugblik worden de resultaten van het gemeentelijke beleid op het gebied van sport, spel en bewegen behandeld aan de hand van de volgende thema's:

- sporters, spelers en bewegers;
- voorzieningen;
- organisatie en rolverdeling.

2.2 Sporters, spelers en bewegers

Algemeen

De gemeente Kapelle heeft, in samenwerking met de gemeente Reimerswaal, in de periode 2003-2009 gebruik gemaakt van de stimuleringsregeling Breedtesport. Dit project is uitgewerkt in de volgende 4 projectonderdelen:

1. Verenigingsondersteuning;
2. Sport en spel in de vrije ruimte;
3. Jeugdsport en bewegingsonderwijs;
4. Volwassenen- en ouderensport.

In de uitwerking van de projectonderdelen zijn geen kwantitatieve en kwalitatieve doelen verwoord maar zijn wel algemene verwachtingen omschreven. Door het jaarlijks opstellen van activiteitenplannen en jaarverslagen is wel gestructureerd werk gemaakt van de uitvoering van het Breedtesportproject. In oktober 2009 is het project uitgebreid geëvalueerd. In bijlage 3 zijn de algemene verwachtingen van het Breedtesportproject beschreven en is voor de 4 projectonderdelen een overzicht opgenomen van de doelen en bereikte resultaten.

Uit de evaluatie van het Breedtesportproject blijkt ook dat op de verschillende projectonderdelen een aantal doelen niet is bereikt. Het volgende overzicht geeft een opsomming.

Projectonderdeel	Niet bereikte doelen
1. Verenigingsondersteuning	Samenwerking tussen sportverenigingen is beperkt tot stand gekomen. Tijdens cursussen en themabijeenkomsten is incidenteel samengewerkt, maar er zijn geen structurele samenwerkingsvormen tot stand gekomen. In tegenstelling tot culturele verenigingen zijn sportverenigingen erg terughoudend in het gebruik van de digitale sociale kaart.
2. Sport en spel in de vrije ruimte	Structureel naschools activiteitenaanbod komt moeilijk van de grond. Voor een wisselende opkomst van kinderen zijn activiteiten aangeboden op de schoolpleinen van de verschillende basisscholen. Mede door aangescherpte wet- en regelgeving en tijdgebrek blijkt het lastig om de coördinatie en begeleiding van de activiteiten structureel in te vullen.
3. Jeugdsport en bewegingsonderwijs	In het kader van sCOOLsport wordt door OBS De Moolhoek enthousiast werk gemaakt van extra bewegingsonderwijs voor kleutergroepen en tussen- en naschools sportactiviteitenaanbod. Het voornemen om het pilotproject uit te breiden naar andere basisscholen is beperkt gebleven tot de scholen die onder hetzelfde bestuur vallen (OBS Wemeldinge en OBS Schore). Sportkennismaking in samenwerking met peuterspeelzalen en kinderopvang is niet tot stand gekomen. Wel is in samenwerking met het jeugdwerk ouder-peutergym aangeboden.
4. Volwassenen- en ouderensport	De doelgroep volwassenen tot 55 jaar is een moeilijk bereikbare doelgroep. Succesvolle activiteiten als clinics nordic walking en golf werden afgewisseld met slecht bezochte activiteiten als (GPS) fietstochten.

Op basis van de evaluatie is de aanbeveling gedaan om de 4 onderdelen van het Breedtesportproject een vervolg te geven met de volgende activiteiten:

1. Verenigingsondersteuning:
  - a. Sport-2-be (sportkennismakingsproject voor de basisscholen en verenigingsondersteuning op het gebied van ledenwerving);
  - b. ondersteuning incidentele activiteiten van verenigingen;
  - c. cursussen en themabijeenkomsten, gezamenlijk met de buurgemeenten te organiseren;
  - d. ondersteuning vrijwilligers vanuit steunpunt De Wegwieser;
2. Sport en spel in de vrije ruimte:
  - a. vakantieactiviteiten;
  - b. ondersteuning incidentele activiteiten van verenigingen;
  - c. samenwerking sport en jeugdwerk;
3. Jeugdsport en bewegingsonderwijs:
  - a. Sport-2-be;
  - b. continueren van het geven van bewegingsonderwijs volgens de Zeeuwse methode;
4. Volwassenen- en ouderensport:
  - a. incidentele activiteiten voor volwassenen en ouderen;
  - b. samenwerking sport en ouderenwerk;
  - c. in stand houden GALM- en MBvO-groepen (respectievelijk Groninger Actief Leven Model en Meer Bewegen voor Ouder).

Een in het oog springende activiteit die de afgelopen jaren is uitgevoerd is het project sCOOLsport. OBS De Moolhoek is één van de Zeeuwse pilotscholen van dit project waarin sport en bewegen in en rond de school centraal staat. Basisschoolleerlingen worden aangezet tot een actievere leefstijl waarin voldoende bewegen en gezondheid als vanzelfsprekend aandacht krijgen. Dagelijks een uur bewegen, behouden van een gezond gewicht, vergroten van de fysiek-mentale weerbaarheid en het verbeteren van de motorische vaardigheden zijn doelen die verbonden zijn aan sCOOLsport. Activiteiten in het kader van sCOOLsport worden zoveel mogelijk uitgevoerd door vakspecialisten. Door middel van een leerlingvolgsysteem wordt jaarlijks werk gemaakt van resultaatmeting.

Hoewel alleen op onderdelen sprake is van monitoring en registratie mag worden verondersteld dat in Kapelle sprake is van een gezond sport-, beweeg- en leefklimaat. Uit een rapportage van KISS (Kennis Informatie Systeem Sport van NOC*NSF) blijkt dat de sportverenigingen gezamenlijk 3.310 leden tellen (26,5% op 12.500 inwoners). Dit is vergelijkbaar met het landelijke gemiddelde.

In de in 2012 verschenen Regionale Volksgezondheid Toekomstverkenning Zeeland is een beeld geschetst van het Gezondheidsprofiel in Kapelle. Daaruit is het volgende af te leiden:

- in Kapelle voelen meer volwassenen zich gezond dan in Zeeland (respectievelijk 94% en 89%). Voor jongeren (86%) en ouderen (70%) zijn geen verschillen te zien;
- bij de 5-jarigen is het aantal kinderen met overgewicht gedaald van 13% in 2005-2007 naar 8% in 2008-2010. Van de 13-jarigen heeft 17% overgewicht, van de volwassenen 47% en van de ouderen 59%;
- net als gemiddeld in de rest van Zeeland speelt een derde van de jonge kinderen niet wekelijks buiten;

- jongeren en volwassenen in Kapelle voldoen vaker aan de beweegnorm¹: 65% van de jongeren en 72% van de volwassenen beweegt voldoende. In Zeeland is dat respectievelijk 57% en 66%. Veel Kapelse jongeren fietsen naar het voortgezet onderwijs in Goes. Van de ouderen voldoet 65% aan de beweegnorm. Vergelijkbaar met het gemiddelde in Zeeland zegt 8% van de ouderen gebruik te maken van sport- en bewegingsactiviteiten die vanuit activiteitencentra worden georganiseerd. De gemeente Kapelle sluit aan bij de NOC*NSF ambitie dat in 2016 minimaal 75% van de bevolking regelmatig sport c.q. voldoet aan de beweegnorm;
- onder Kapelse volwassenen komt (zeer) ernstige eenzaamheid² minder voor: 5% in vergelijking met 7% in Zeeland. Bij ouderen komt eenzaamheid evenveel voor als in 2007 en als in Zeeland. Onder de 75-plussers is het aantal (zeer) ernstig eenzamen bijna twee keer zo groot als onder 65 tot en met 74-jarigen. De gemeente Kapelle zet in op bestrijding van eenzaamheid met beweeginterventies zoals 'Denken en doen', in het kader van het Nationaal Actieplan Sport en Bewegen. Deze interventie beoogt sociale activering, maar stimuleert ouderen ook om met elkaar meer in beweging te komen;
- in Kapelle doet 35% van de jongeren, 33% van de volwassenen en 27% van de ouderen vrijwilligerswerk. In 2005 deed 26% van de volwassenen vrijwilligerswerk.

Het volgende overzicht geeft een samenvatting van het Gezondheidsprofiel in Kapelle ten opzichte van het gemiddelde in Zeeland.

	Kapelle	Zeeland
Overgewicht		
- 5-jarigen	7,8%	11,7%
- 10-jarigen	14,9%	17,9%
- 12 t/m 18-jarigen	9,9%	9,4%
- 19 t/m 64-jarigen	46,5%	47,1%
- 65+	59,4%	58,4%
Ernstig overgewicht (Obesitas)		
- 5-jarigen	1,0%	2,7%
- 10-jarigen	1,6%	2,9%
- 12 t/m 18-jarigen	0,8%	1,0%
- 19 t/m 64-jarigen	11,7%	12,0%
- 65+	16,6%	13,6%
Voldoet niet aan de norm voor gezond bewegen		
- 12 t/m 18-jarigen	35,4%	43,2%
- 19 t/m 64-jarigen	27,7%	33,9%
- 65+	35,1%	37,1%
Speelt niet wekelijks buiten		
- 3- en 4-jarigen	34,1%	31,5%
Geen lid van een sportvereniging		
- 9- en 10-jarigen	29,8%	27,7%
- 12 t/m 18-jarigen	49,5%	44,6%
- 19 t/m 64-jarigen	67,5%	69,9%
Is (zeer) ernstig eenzaam		
- 19 t/m 64-jarigen	4,7%	7,3%
- 65+	6,5%	7,8%

¹ Om een goede gezondheid te behouden is het gewenst tenminste vijf dagen per week 30 minuten matig intensieve lichaamsbeweging te hebben. Voor kinderen, jongeren en mensen met overgewicht is het gewenste aantal minuten per dag tenminste 60.

² Er is sprake van eenzaamheid als er een verschil is tussen de gewenste en de werkelijke sociale relaties. Hierbij kan het gaan om het aantal sociale relaties maar ook om de kwaliteit ervan.

	Kapelle	Zeeland
Verricht vrijwilligerswerk		
- 14- en 15-jarigen	35,0%	35,5%
- 19 t/m 64-jarigen	33,0%	30,0%
- 65+	26,6%	25,3%

Aandachtspunten

1. de aandacht vanuit het onderwijs om scholieren tot gezond beweeggedrag aan te zetten is bij veel scholen nog beperkt. Uit landelijk onderzoek blijkt dat de vakleerkracht een belangrijke factor is bij het versterken van de samenwerking tussen onderwijs en sport, zeker als de intentie is om dit een structureel karakter te geven. De vakleerkracht kan meer betrokkenheid bij collega's creëren op het gebied van bijvoorbeeld buitenschoolse activiteiten, hetgeen de effectiviteit vergroot;
2. gebrek aan ruimte (speellocalen) zorgt er voor dat in sommige scholen onvoldoende faciliteiten aanwezig zijn om kleuters beweeglessen aan te bieden. Slechts enkele scholen zijn actief in het aanbieden van een aantrekkelijk aanbod van sportieve naschoolse activiteiten. Positieve ontwikkeling is de aanleg van speelvoorzieningen in woonkernen;
3. aangenomen mag worden dat, net als in de rest van Nederland, een toenemend aantal Kapellenaren zijn of haar weg heeft gevonden naar (para-)commerciële sportaanbieders (denk aan sportscholen en golfclubs, maar ook aan loopclubjes van sportfysiotherapeuten);
4. de huidige gemeentelijke sportstimuleringsactiviteiten richten zich op een brede groep Kapellenaren. Er is nog te weinig specifiek beleid voor aandachtsgroepen als jongeren, volwassenen en ouderen met overgewicht en ouderen die kampen met beweegarmoede en in een sociaal isolement (dreigen te) verkeren. Het project Bewegpret voor Kinderen is een goed voorbeeld van een project waarin minder actieve kinderen worden gestimuleerd om te gaan bewegen;
5. de ontwikkeling van brede scholen en naschoolse activiteiten wordt nog onvoldoende aangegrepen om scholieren te stimuleren in gezond leefgedrag. Met de inzet van combinatiefunctionarissen en buurtsportcoaches kunnen accenten worden gelegd binnen het gemeentelijk sportbeleid (doelgroepenbeleid)
6. bij de ontwikkeling van specifiekere doelgroepenbeleid past ook het monitoren en registreren van de resultaten van dit beleid. Momenteel ontbreekt inzicht in de (positieve) maatschappelijke effecten die verbonden (kunnen) zijn aan sport, spel en bewegen.

2.3 Voorzieningen

Algemeen

De voorwaardenscheppende rol van de gemeente komt vooral tot uiting door een gevarieerd aanbod van sportaccommodaties (buitensport, binnensport en zwembad). Buiten de gemeentelijke sportaccommodaties (al dan niet gecombineerd met verenigingsvoorzieningen), bestaat het voorzieningenaanbod voor sport, spel en bewegen ook uit openbare speelplaatsen en privaat (al dan niet commercieel) aanbod.

Het volgende overzicht bevat een opsomming van de gemeentelijke sportaccommodaties met een korte beschrijving van functies, hoofdgebruikers en verdeling van verantwoordelijkheden op het gebied van eigendom, beheer en exploitatie. De gemeente Kapelle beoogt het beheer en de exploitatie van de buitensportcomplexen en de binnensportaccommodaties onder het Sportbesluit te laten vallen ('gelegenheid geven tot sportbeoefening'). Dit resul-

teert in structurele fiscale voordelen met name bij renovaties en/of vervangingsinvesteringen. Over de voorwaarden waaraan voldaan moet worden om onder het Sportbesluit te vallen vindt overleg plaats met de belastinginspecteur.

Sportaccommodaties	Functies/hoofdgebruik	Kern	Verantwoordelijkheden
Sportcentrum Groene Woud	Functies: binnen-/buitenbad + sporthal Gebruik: divers	Kapelle	Eigendom: gemeente Beheer/exploitatie: Optisport
Sportpark Groene Woud	Functies: 3 voetbalwedstrijd- velden, 1 trainingsveld en 2 korfbalkunstgrasvelden Gebruik: vv Kapelle, kv Kapelle en Kibeo	Kapelle	Eigendom: gemeente (opstallen bij verenigingen) Beheer: dagelijks onderhoud vereniging, groot onderhoud gemeente
Tennisbanen Groene Woud	Functies: 3 gravel- en 2 all weatherbanen + oefenkooi Gebruik: tv Kapelle	Kapelle	Eigendom: gemeente (opstallen bij vereniging) Beheer: dagelijks onderhoud vereniging, groot onderhoud gemeente
Sportpark Boenze Boogerd	Functies: 2 wedstrijd- velden + 1,5 trainingsveld Gebruik : vv Wemeldinge	Wemeldinge	Eigendom: gemeente (opstallen bij vereniging) Beheer: dagelijks onderhoud vereniging, groot onderhoud gemeente
Tennisbanen Boenze Boogerd	Functies: 3 gravelbanen + oefenkooi Gebruik: tv 't Swaecke	Wemeldinge	Eigendom: gemeente (opstallen bij vereniging) Beheer: dagelijks onderhoud vereniging, groot onderhoud gemeente
Sportveld Bonzijweg	1 veld (boogschutterij Sint Andries)	Wemeldinge	Eigendom: gemeente (opstallen bij vereniging) Beheer: dagelijks onderhoud vereniging, groot onderhoud gemeente
Ijsbaan Kapelle	Gebruik: Kapelse ijsvereniging (in de zomer speelveld)	Kapelle	Eigendom/beheer gemeente
Ijsbaan Wemeldinge	Gebruik: Wemeldingse ijsvereniging (in de zomer speelveld)	Wemeldinge	Eigendom/beheer gemeente
Gymzaal Molenvate	Gebruik: divers	Kapelle	Eigendom/beheer: gemeente
Gymzaal Burgemeester van Sas	Gebruik: divers	Wemeldinge	Eigendom/beheer: gemeente
Dorpshuis Schore	Functies: ontspanningsruimte + kleine gymzaal Gebruik: divers	Schore	Eigendom: gemeente Beheer/exploitatie: uitbesteed
Jeu de boulesbanen (bij Dorpshuis De Vroone)		Kapelle	Eigendom: gemeente Beheer/exploitatie: uitbesteed
Jeu de boulesbanen (bij de oude Rabobank)		Wemeldinge	Eigendom: gemeente Beheer/exploitatie: uitbesteed

De gemeente Kapelle beschikt over 34 openbare speelplaatsen waaronder skatevoorzieningen en pannakooien en met in totaal 180 verschillende speeltoestellen. In de notitie Openbare Speelplaatsen (2012) is aan de hand van een uitgebreide schouw van de bestaande speelplaatsen vastgesteld dat het huidige beleid goed werkt en in algemene zin gecontinueerd kan blijven met als belangrijkste uitgangspunten:

- *spreading en werkwijze vervanging*. Uitgangspunt (lees: algemene richtlijn) is dat voor de jongste leeftijdsgroep tot 9 jaar een actieradius van 100 à 300 meter wordt aangehouden (blok-niveau). Voor de leeftijdscategorie 9 tot 12 jaar geldt een actieradius van 300 à 800 meter (buurt-niveau). Voor de groep 12 tot 18 jaar wordt het dorpsniveau als uitgangspunten gehanteerd;

- *schoon, heel en veilig*. Speeltoestellen worden eenmaal per jaar extern en driemaal per jaar door de eigen ambtelijke dienst gekeurd. Gebreken worden direct verholpen;
- *betrekken burgers*. Per speelplaats wordt praktisch gekeken naar de beste vorm van burgerbetrokkenheid met aandacht voor ouders, kinderen en omwonenden.

In de notitie Openbare Speelplaatsen wordt ingezet op het bevorderen van natuurlijk en uitdagend spelen. Bestaande speelplaatsen kunnen worden aangepast en mogelijk kan worden aangesloten bij initiatieven van Staatsbosbeheer. Per speelplaats wordt bekeken wat mogelijk is binnen de regelgeving en binnen de beschikbare budgetten.

In het volgende overzicht zijn de belangrijkste private voorzieningen met sportieve gebruiksmogelijkheden weergegeven.

Voorziening	Kern
Manage de Braanjenhoek	Kapelle
Fitnesscentrum Shape	Kapelle
Racketcentrum	Kapelle
Massagepraktijk Good 4 You	Kapelle
Groepspraktijk Fysio Kapelle	Kapelle
Fysiotherapie van Loo & Veerhoek	Kapelle
Jachthaven	Kapelle
Motorcrossterrein	Wemeldinge
Fysiotherapie Wemeldinge	Wemeldinge

Aandachtspunten

1. goed inzicht in de afstemming van vraag naar en aanbod van sportaccommodaties ontbreekt. Met de NOC*NSF-normen en richtlijnen als leidraad kan worden vastgesteld in welke kernen sprake is van onder- of overcapaciteit van accommodaties;
2. diverse verenigingen geven aan te kampen met gebrek aan capaciteit waardoor de ontwikkeling belemmerd wordt. Een visie op het voorzieningenaanbod in de kernen, de gemeente en wellicht de regio ontbreekt. Met inachtneming van bestaande discrepanties in de afstemming van vraag en aanbod maar ook met het oog op trends en ontwikkelingen is een toekomstperspectief voor de gemeentelijke sportaccommodaties gewenst;
3. een sportieve inrichting van de openbare ruimte kan, meer dan nu het geval is, naast kinderen en jongeren ook volwassenen en senioren aanzetten tot sporten en bewegen.

2.4 Organisatie en rolverdeling

Algemeen

De infrastructuur, die nodig is om de inwoners van Kapelle een leven lang met plezier en voldoening te kunnen laten sporten, spelen bewegen, wordt - naast de sportvoorzieningen - voor een belangrijk deel gevormd door sportverenigingen. De sportverenigingen bieden niet alleen het platform waarop deelgenomen kan worden aan sport- en beweegactiviteiten. Sportverenigingen leveren ook een onmiskenbare bijdrage aan de ontwikkeling van een normen- en waardenkader en aan de sociale samenhang in een samenleving. Gelijk aan het landelijke beeld ervaren Kapelse verenigingen het teruglopend aantal vrijwilligers als grootste bedreiging, soms in combinatie met een verslechterende financiële situatie.

Onderdeel van het vigerende gemeentelijk beleid is dat de gemeente voorwaarden schept en faciliteiten beschikbaar stelt, zodat verenigingen, instellingen en individuele burgers ieder

hun eigen verantwoordelijkheid kunnen nemen. De gemeente Kapelle is overwegend zelf eigenaar, beheerder en exploitant van de sportaccommodaties. De exploitatie van sportcentrum Groene Woud is (risicodragend) uitbesteed aan Optisport. Diverse verenigingen zijn betrokken bij de uitvoering van sportstimuleringsactiviteiten (Sport-2-be, Nationale Sportweek en de vakantie-activiteiten) en ook de samenwerking tussen het onderwijs en verenigingen komt van de grond (denk aan: het sCOOLsport project van OBS De Moolhoek, sport BSO Kibeo, inzet CIOS stagiaires, de inzet van combinatiefunctionarissen en de ontwikkeling van dagarrangementen).

Als resultante van de in 1999 uitgebrachte nota Sport, Spel en Bewegen is de Sportraad opgericht. Doel van de Sportraad is het bewerkstelligen dat burgers optimaal worden betrokken bij voorbereiding, vaststelling, uitvoering en evaluatie van vooral gemeentelijk beleid op het gebied van sport, spel en bewegen. De taken van de Sportraad zijn:

- het gevraagd en ongevraagd adviseren van het gemeentebestuur met betrekking tot het beleid op het gebied van sport, spel en bewegen;
- het initiëren van cursussen en themabijeenkomsten;
- het onderhouden van contacten met de voor de Sportraad relevante instellingen;
- het onderhouden van contacten met de Kapelse sportverenigingen.

De afgelopen jaren heeft de Sportraad zich vooral geprofileerd op het gebied van het adviseren van het gemeentebestuur. Met betrekking tot de adviesprocedure is bij verordening vastgelegd dat door het gemeentebestuur jaarlijks een lijst met thema's wordt opgesteld waarvoor advies wordt gevraagd aan de Sportraad. Behoudens spoedeisende gevallen wordt de Sportraad door de gemeente tijdig ingelicht over ambtelijke voorstellen aan het college van B&W, die betrekking hebben of van invloed zijn op het gemeentelijk sport- en spelbeleid.

Aandachtspunten

1. er lijkt sprake te zijn van een toenemend vrijwilligersprobleem bij sportverenigingen. De grootste knelpunten bestaan bij het invullen van bestuursfuncties. In het kader van de verenigingsondersteuning kan de gemeente verenigingen faciliteren. Tussen de vacaturebank van stichting Welzijn Kapelle en naar vrijwilligers zoekende sportverenigingen bestaat nog nauwelijks aansluiting;
2. met diverse gevraagde en ongevraagde adviezen heeft de Sportraad z'n waarde bewezen als adviseur van de gemeente. Voor de legitimiteit van door de Sportraad uitgebrachte adviezen is het van belang dat zij goede contacten onderhoudt met verwante instellingen en de sportverenigingen;
3. een specifieke vraag speelt bij het gebruik van sportkantines voor buitenschoolse opvang. Met de vestiging van aantrekkelijke sport BSO's op gemeentelijke sportcomplexen wordt kinderen een aantrekkelijk opvanglocatie geboden en kunnen verenigingen extra inkomsten genereren uit hun clubgebouw.

3 Speelveld

In dit hoofdstuk worden trends, ontwikkelingen en beleidskaders beschreven die mede richting geven aan de lokale ambities op het gebied van sport, spel en bewegen.

3.1 Trends en ontwikkelingen

In deze paragraaf worden maatschappelijke en sportinhoudelijke trends en ontwikkelingen beschreven. Bij de maatschappelijke trends en ontwikkelingen wordt onderscheid gemaakt tussen sociaal maatschappelijk en sociaal economisch. Bij de sportinhoudelijke trends en ontwikkelingen wordt ingegaan op sportparticipatie, clustervorming en multifunctioneel gebruik. Tot slot wordt kort ingegaan op de bevolkingsprognose van de gemeente Kapelle.

Sociaal maatschappelijk

- mensen ondernemen meer activiteiten in een korter tijdsbestek dan voorheen. Er is sprake van vervluchtiging van de vrijetijdsbesteding. Zowel de inhoud van de activiteiten als de daaruit voortvloeiende sociale contacten worden oppervlakkiger. In het verlengde van de zogenaamde 'zapcultuur' ondervindt sportbeoefening een steeds sterkere concurrentie van met name internet;
- de aandacht voor gezond leven en bewegen blijft onverminderd groot, hetgeen een positieve stimulans betekent voor sportbeoefening in het algemeen. Vooral 55-plussers blijken aanzienlijk vaker deel te nemen aan sportieve activiteiten dan in het verleden. Daarentegen neemt de interesse van jongeren in sportieve activiteiten vanaf een jaar of 15 duidelijk af. In paragraaf 2.2 is vastgesteld dat in Kapelle bijna 50% van de 12 tot en met 18 jarige geen lid (meer) is van een sportvereniging. Van de 9- en 10-jarigen is circa 70% lid van een sportvereniging;
- vanuit de wet Maatschappelijke Ontwikkeling en het gezondheidsbeleid volgt dat mensen primair zelf verantwoordelijk zijn voor hun eigen gezondheid. Dit neemt niet weg dat de overheid, vanwege de preventieve werking en het beperken van de zorgkosten, een rol zal blijven spelen in het stimuleren van gezond leven en bewegen;
- steeds meer mensen in Nederland kampen met overgewicht, waaronder één op de 6 kinderen. Dit is ruim een verdubbeling ten opzichte van 1980. Het tegengaan en voorkomen van overgewicht is een belangrijk aandachtspunt binnen de Nederlandse gezondheidszorg. Sport en bewegen zal in toenemende mate als middel worden ingezet. In paragraaf 2.2 is vastgesteld dat 1 op de 3 jongeren van 12 tot en met 18 jaar 1 op de 3 65+ers in Kapelle niet voldoet aan de norm voor gezond bewegen. Het aantal kinderen en jongeren met (ernstig) overgewicht lijkt in Kapelle lager dan het landelijk gemiddelde maar is nog altijd substantieel (1 op de 7 kinderen van 10 jaar en 1 op de 10 jongeren van 12 tot en met 18 jaar);
- in navolging van het toenemend belang van gezondheid kan ook de trend sportificering worden onderscheiden. Hieronder wordt verstaan dat het begrip sport in alle gedingen van de maatschappij is doorgedrongen, zonder noodzakelijkerwijs verbonden te zijn aan de beoefening daarvan. Dit heeft alles te maken met de positieve associaties van sportbeoefening met begrippen als gezondheid, jeugdigheid en vitaliteit;

- als tegenhanger van de individualisering is de trend van nieuw collectivisme waarneembaar. Kenmerk van het nieuw collectivisme is dat mensen weer meer op zoek gaan naar een groep waarbij men zich thuis voelt en waartoe men wil behoren. Dit kan het gezin zijn, maar ook kleine of grotere groepen gelijkgestemden, waaronder sportverenigingen.

Sociaal economisch

- we leven in een economisch onzekere tijd. In afwachting van de ontwikkelingen in de schulden crisis moet nog duidelijk worden met welke extra bezuinigingen en taken gemeenten de komende jaren geconfronteerd worden en wat de budgettaire gevolgen zullen zijn;
- door flexibilisering van arbeid en de toename van deeltijdbanen is er sprake van meer spreiding in de vrijetijdsbesteding en daardoor minder animo voor collectieve sportbeoefening. De belangstelling voor individuele en ongeorganiseerde sportbeoefening is daardoor toegenomen. Dit is een voordeel voor verenigingen die hierop ingericht zijn, maar kan tot problemen leiden bij het organiseren van wedstrijden en trainingen en het inzetten van vrijwilligers. Ook in Kapelle wordt door verenigingen aangegeven dat de beschikbaarheid van vrijwilligers beperkt is buiten de reguliere momenten van sportbeoefening ('s avonds en in het weekend);
- ondanks de hedendaagse beleidsdoelstellingen om de arbeidsparticipatie te laten toenemen, zal de vergrijzing in ons land er toe leiden dat meer senioren vrijetijdsactiviteiten ondernemen. Voor de sportbeoefening heeft dit tot gevolg dat bepaalde, voor senioren sport geschikte, voorzieningen meer gebruikt gaan worden. Voor sportverenigingen is het van belang dat zij hun faciliteiten en activiteiten meer af gaan stemmen op de behoeften van senioren;
- de toenemende werkdruk en het snelle levenstempo leiden tot een grotere behoefte aan ontspanning en onthaasting in een sportieve omgeving. In combinatie met meer bewustzijn voor lichaam en gezondheid zorgt dit - vooral bij ouderen en tweeverdieners - voor een toename van de behoefte aan zogenoemde 'wellnessactiviteiten'. Voor wellnessvoorzieningen kunnen Kapellenaren gebruik maken van De Druppel in Wemeldinge (dayspa, thalasso en wellness) of van voorzieningen in regio gemeenten als Goes.

Sportparticipatie

- de voorkeuren voor sportbeoefening zullen ook de komende jaren aan fluctuaties onderhevig zijn. Zoals eerder aangegeven wordt sportbeoefening steeds individueler en commerciëler. In z'n algemeenheid is sprake van een stabilisatie van het aantal bij sportverenigingen aangesloten leden. In paragraaf 2.2 is geconstateerd dat het aantal jongeren dat lid is van een sportvereniging enigszins achterblijft bij het gemiddelde in Zeeland;
- de verschillen tussen de verschillende takken van sport zijn echter groot. Het beoefenen van traditioneel sterke takken van sport als voetbal en hockey zal ook de komende jaren populair blijven en wellicht nog verder aan populariteit winnen. Wel zal duidelijker onderscheid ontstaan tussen 'sterke' verenigingen, die er in slagen leden en vrijwilligers aan zich te verbinden, en 'zwakkere' verenigingen die te kampen hebben met een cumulatie van financiële en organisatorische problemen;
- in de rapportage 'Ruimte voor sport in Nederland tot 2020' (NOC*NSF) wordt gesteld dat in de periode tot 2020 een groei van 8% aan veldsporters is te verwachten. Dit zullen met name georganiseerde sporters zijn. Vooral in de sporten voetbal, hockey, atletiek en jeu de boules valt groei te verwachten. Ook het aantal tennissers zal in de periode tot 2020 toenemen en voor de overige buitensporten valt eveneens een ster-

ke groei (18%) in sportdeelname te verwachten. Deze groei wordt vooral veroorzaakt door een toename van het aantal (georganiseerde) golfers. Ook het aantal ruiters, motorcrossers en schaatsers zal toenemen. In de periode tot 2020 valt een groei van 8% aan binnensporters te verwachten. Dat is vergelijkbaar met de groei van het aantal veldsporters. Wat opvalt aan de sportdeelname van binnensporten is dat het aandeel georganiseerde sporters met 17% een stuk lager is dan bijvoorbeeld het aandeel georganiseerde veldsporters (67%). Binnensporten vinden voornamelijk anders- of ongeorganiseerd plaats. Sporten waar een sterke groei in sportdeelname valt te verwachten zijn bridge, klim- en bergsport en fitness. Voor een aantal in populariteit toenemende sporten als golf, hockey, klim- en bergsport moeten Kapellenaren uitwijken naar gemeenten in de regio;

- door de groei in sportdeelname is er in de periode tot 2020 veel extra ruimte nodig. Gezien de druk op de schaarse ruimte op lokaal niveau vraagt het realiseren van voldoende nieuwe accommodaties om heel gericht maatwerk per tak van sport. NOC*NSF stuurt aan op een integrale benadering van overheden en exploitanten, zodat er geen verdringing optreedt en bonden van elkaars krachten profiteren ten gunste van het collectief;
- er zijn sporten waar de kwaliteit van de bestaande accommodaties te wensen over laat. Voor binnensporten als gymnastiek geldt dat deze sporten veelal in verouderde accommodaties worden beoefend, die aan vervanging toe zijn. Voor georganiseerd zwemmen is er een tekort aan wedstrijd- en trainingswater. Deze kwaliteitsproblematiek heeft ook te maken met de voortgaande privatisering van zwembaden;
- er is door NOC*NSF berekend dat er in de periode tot 2020 in heel Nederland ongeveer 425 extra sporthallen nodig zijn. De extra ruimte voor sporthallen is vooral nodig om een huidig tekort op te lossen. Dit tekort is berekend via een richtlijn die uitgaat van gemiddeld training- en wedstrijdgebruik van de verschillende sporten in een normweek. De hal zou in zo'n normweek (conform de NOC*NSF-normen en richtlijnen) dan 40 uur per week in gebruik moeten zijn. Aangezien iedere tak van sport op de meest geschikte uren van de hal gebruik wil maken, zijn de verschillende verenigingen c.q. takken van sport concurrenten van elkaar. Vooral de sporten die alleen in de wintermaanden van de sporthal gebruik maken (hockey, handbal, korfbal) hebben moeite om goed ingeroosterd te raken. De georganiseerde sport zal bereid moeten zijn medeverantwoordelijkheid te nemen bij het vergroten van de bezettingsgraad en het dekkingspercentage van binnensportaccommodaties om deze capaciteitsuitbreiding te realiseren. De roep om extra 'sporthalruimte' is anders niet realistisch en zal geen serieus gehoor vinden bij lokale bestuurders en exploitanten. In hoofdstuk 5 wordt de lokale afstemming van vraag en aanbod in beeld gebracht en vertaald in een toekomstperspectief voor de Kapelse sportaccommodaties. In dit hoofdstuk wordt onder meer vastgesteld dat sprake is van een hoge bezettingsgraad van de binnensportaccommodaties.

Clustervorming en multifunctioneel gebruik

- een belangrijke ontwikkeling in het beperken van investerings- en exploitatiekosten van maatschappelijke voorzieningen is het clusteren van functies. Anders dan bij de realisatie van multifunctionele voorzieningen wordt hiermee bedoeld op het samengaan van meerdere afzonderlijke voorzieningen in één accommodatie. De opkomst van brede scholen zijn een sprekend voorbeeld van deze ontwikkeling;
- de werking van clustervorming is tweeledig. Enerzijds is bij clustering sprake van schaalvoordelen waardoor kostenbesparing en soms ook opbrengstenverhogingen optreden. Anderzijds kan een nadeel van clustering zijn dat de spreiding en daarmee de bereikbaarheid verslechtert. Het gebruik van maatschappelijke voorzieningen kan afnemen, indien deze niet langer als een buurt- of kernvoorziening gelden en er voor

bezoek grotere afstanden moeten worden afgelegd. Bijkomend nadeel is dat het toch al sterk toegenomen autogebruik nog eens wordt versterkt;

- door het stimuleren van de multifunctionele gebruiksmogelijkheden kan een hoger gebruiksrendement van voorzieningen worden gerealiseerd. Voorbeelden zijn kunstgrasvelden die zowel een functie voor de sportverenigingen als voor de buurt vervullen, clubgebouwen en gymlokalen die geschikt worden gemaakt voor allerlei buurtactiviteiten en klaslokalen, die in het kader van brede schoolconcepten ook na schooltijd een functie krijgen ten behoeve van sportieve of culturele activiteiten. Door in te zetten op multifunctioneel gebruik kunnen gemeenten besparen op investeringen in (nieuwe) monofunctionele voorzieningen.

Bevolkingsprognose

In tegenstelling tot de licht krimpende bevolking van de provincie Zeeland, neemt het aantal inwoners van de gemeente Kapelle de komende jaren nog enigszins toe. Zoals uit het volgende overzicht blijkt (bron: provincie Zeeland) komt deze groei vooral voor rekening van de 60+ers. Het aantal inwoners in de categorie 30-59 jaar neemt de komende jaren af.

Bevolkingsprognose Kapelle	2012		2015		2020		2025		2030	
0-14 jaar	2.454	20%	2.422	19%	2.410	19%	2.445	19%	2.416	18%
15-29 jaar	1.975	16%	2.078	16%	2.190	17%	2.079	16%	2.066	16%
30-59 jaar	5.278	42%	5.140	41%	4.919	38%	4.878	37%	4.788	36%
60-79 jaar	2.249	18%	2.484	20%	2.816	22%	3.023	23%	3.168	24%
80+	476	4%	492	4%	566	4%	702	5%	838	6%
totaal:	12.432	100%	12.616	100%	12.901	100%	13.127	100%	13.276	100%

3.2 Beleidskaders

In deze paragraaf worden enkele landelijke en provinciale beleidskaders beschreven die voor de gemeente Kapelle betrokken worden bij het vaststellen van haar eigen ambities op het gebied van sport, spel en bewegen.

Landelijk sportbeleid

In hoofdstuk 1 is aangegeven dat de gemeente Kapelle de uitdaging aangaat om op onderdelen aan te sluiten bij landelijk verwoorde visies en ambities. Leidraden daarbij zijn:

- *Nederland Sportland* waarin door de Vereniging van Sport en Gemeenten een visie wordt gegeven op de rol van gemeenten;
- *het Olympisch Plan 2028* waarin door NOC*NSF de ambitie wordt uitgesproken om met sport in de volle breedte een bijdrage aan de Nederlandse samenleving te leveren.

In Nederland Sportland worden modellen voor gemeentelijk sportbeleid gepresenteerd. Het eerste model is het *sportstimuleringsmodel*. Dit is het sportbeleid dat minimaal aanwezig wordt geacht in iedere gemeente en dat als basis onder de plusmodellen ligt. In het *sociale ontwikkelingsmodel* wordt sport zowel gestimuleerd, als instrumenteel ingezet om sociale doelstellingen te realiseren. In het bijzonder doelstellingen op het vlak van volksgezondheid en maatschappelijke verbondenheid en betrokkenheid. In het *economische ontwikkelingsmodel* wordt de sport gestimuleerd en instrumenteel ingezet voor de economische doelstellingen als verbetering van het toeristisch imago, de werkgelegenheid en/of het vestigingsklimaat. In dit model spelen evenementen, grootschalige accommodaties en topsport meestal een belangrijke rol. Het integrale model is de optelsom van alle voorgaande modellen.

Als kader voor het toekomstig beleid op het gebied van sport, spel en bewegen kiest de gemeente Kapelle nadrukkelijk voor het sportstimuleringsmodel aangevuld met het sociale ontwikkelingsmodel. In het sportstimuleringsmodel staat de vergroting van de sportdeelname onder alle lagen van de bevolking centraal. Sport wordt hierbij beschouwd als een verdienstelijk goed waarbij de overheid zorgt voor een laagdrempelige toegang tot de activiteit. Binnen het sportstimuleringsmodel is een zekere variatie mogelijk, waarbij de meest 'passieve' variant bestaat uit een reactief accommodatiebeleid. De meest 'actieve' door de gemeente Kapelle voorgestane variant bestaat uit een sportondersteuningsbeleid dat behalve van (een meer proactief) accommodatiebeleid, ook gebruikt maakt van andere vormen van sportstimulering, zoals actieve ondersteuning van vrijwilligers en verenigingen, de versterking van de band tussen school, buurt en sport en de organisatie van sportactiviteiten en evenementen gericht op de vergroting van de sportdeelname.

In het sociale ontwikkelingsmodel wordt het sportstimuleringsmodel uitgebreid doordat de gemeente er expliciet voor kiest de sport instrumenteel in te zetten voor doelstellingen van welzijns- en volksgezondheidsbeleid. Behalve dat sport wordt gezien als verdienstelijk goed, wordt hierbij ingezet op de bevordering van bepaalde positieve bijeffecten van sport. In dit model zijn twee inhoudelijk verschillende varianten te onderscheiden. Ten eerste de variant waarbij sport wordt gekoppeld aan het (preventieve) gezondheidsbeleid. Ten tweede de variant waarbij wordt ingezet op de bevordering van maatschappelijke verbondenheid. De gemeente Kapelle wenst in het toekomstig beleid beide varianten te omarmen.

Tot slot wenst de gemeente Kapelle in de vorm van city marketing (variant binnen het economisch ontwikkelingsmodel) in beperkte mate gebruik te maken van sport ter versterking of verandering van het vestigingsklimaat en/of het imago van de gemeente in binnen- of buitenland.

In *het Olympisch Plan 2028* wordt door NOC*NSF de ambitie uitgedragen dat sport in de volle breedte (topsport en breedtesport, Olympisch en niet-Olympisch, actief en passief) en in heel Nederland op Olympisch niveau gebracht moet worden. Deze ambities zijn verder uitgewerkt op de onderdelen topsport, breedtesport, sociaal maatschappelijk, welzijn, economie, ruimtelijk, evenementen en media-aandacht. Zoals in paragraaf 1.1 vastgesteld wenst de gemeente Kapelle vooral aan te sluiten bij geformuleerde breedtesport- en welzijnsambities.

De landelijke *Sportimpuls* is een subsidieregeling die lokale sport- en beweegaanbieders financieel ondersteunt bij de opzet van activiteiten die ze ondernemen om meer mensen te laten sporten en bewegen. Met het recent opgestarte programma *Sport en Bewegen in de Buurt* (onderdeel van de Sportimpuls) beoogt het ministerie van VWS de deelname van burgers aan sport en beweegactiviteiten ook de komende jaren verder te vergroten. Met het programma en de inzet van buurtsportcoaches moeten meer slimme en kansrijke verbindingen tot stand komen tussen lokale partners en gemeente, verenigingen, scholen, zorg, welzijn, kinderopvang etc. Gemeenten die aan dit programma willen meewerken ontvangen budget om deze buurtsportcoaches aan te stellen. Het programma en de budgetten worden samengevoegd met de bestaande 'Impuls brede scholen, sport en cultuur' (de huidige combinatiefuncties) tot een nieuwe 'Brede impuls combinatiefuncties'. De gemeente Kapelle heeft zich uitgesproken aan te willen sluiten bij het programma en gebruik te willen maken van de inzet van buurtsportcoaches. In deze nota wordt richting gegeven aan deze inzet.

Provinciaal sportbeleid

De Provincie Zeeland ontwikkelt op het gebied van sport, spel en bewegen eigen initiatieven en ondersteunt gemeenten bij de uitvoering van lokaal sportbeleid voor zover dat aansluit bij provinciale thema's en doelen. In de meest recente provinciale nota Sport en Bewegen 2008-2010 zijn de volgende 5 thema's gedefinieerd:

1. stimuleren van een actieve gezonde leefstijl met als ambitie het vergroten van het aantal mensen dat voldoende beweegt (volgens de nationale beweegnorm);
2. verhogen van de participatie met als ambitie dat zoveel mogelijk inwoners van Zeeland participeren in het maatschappelijk leven met behulp van sport;
3. optimaliseren van de bewegingsruimte waarbij speelruimte in de wijken en het buitengebied (fietspaden, wandelpaden, ruiterspaden) zodanig is ingericht dat deze uitnodigt tot bewegen;
4. organiseren van tenminste 15 (top)sportevenementen met een bovenregionale uitstraling en werk maken van sportpromotie;
5. versterken van talentondersteuning met als doel te zorgen voor een topsportvriendelijk klimaat in Zeeland.

Omdat geen nieuwe nota is opgesteld gelden de 5 thema's in beginsel nog altijd als vigerend beleid. In het licht van de bezuinigingen is de verwachting dat de Provincie zich zal gaan focussen op de thema's 4 en 5. De eerste 3 thema's zullen meer aan de gemeenten zelf worden overgelaten. De verwachting vanuit de provincie is verder dat gemeenten meer prioriteit zullen geven aan aandachtsgroepen en aan regionale samenwerking.

De ondersteuning van het lokale sportbeleid wordt uitgevoerd door SportZeeland, een organisatie die opereert op basis van de volgende doelstelling:

"SportZeeland stimuleert dat alle inwoners van de provincie Zeeland naar eigen mogelijkheden en wensen deel kunnen nemen aan sport en bewegen."

Deze algemene doelstelling is door SportZeeland geconcretiseerd in de volgende subdoelstellingen:

- ondersteunen, stimuleren en coördineren van het uitvoerende werk in sport en bewegen, gericht op verbetering van de kwaliteit van dat werk, alsmede het behartigen van de belangen van sport en bewegen en alles wat daarmee verband houdt in de ruimste zin van het woord;
- bevorderen van sportparticipatie van doelgroepen in (on)georganiseerd verband;
- bevorderen van de kwaliteit van sport en bewegen;
- bevorderen van de randvoorwaarden van sportbeoefening;
- bevorderen van sportparticipatie van buitengewone activiteiten in (on)georganiseerd verband;
- uitvoering van de werkingsgebieden sportontwikkeling en sportstimulering, deskundigheidsbevordering, beleidsondersteuning en informatie en voorlichting.

4 Ambities

In dit kaderstellende hoofdstuk worden de gemeentelijke ambities op het gebied van sport, spel en bewegen gepresenteerd voor de periode 2013-2028. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen een algemene visie, missie en doelstelling en meer specifieke speerpunten en acties. In samenspraak met de projectgroep en de diverse klankbordgroepen zijn de ambities aangescherpt.

4.1 Visie, missie en doelstellingen

Met inachtneming van landelijke, provinciale en lokale beleidskaders en ontwikkelingen die de komende jaren zijn te voorzien heeft de gemeente Kapelle voor de periode 2013-2028 de volgende visie, missie en doelstellingen op het te voeren sport-, spel- en beweegbeleid:

Visie:

Sport, spel en bewegen leveren een wezenlijke bijdrage aan het bevorderen van:

- I. een gezonde levensstijl en (behoud van) een goede gezondheid;*
- II. maatschappelijke participatie en betrokkenheid.*

Missie:

De gemeente Kapelle biedt, samen met de partners binnen sport, onderwijs en welzijn, haar inwoners de mogelijkheid een leven lang met plezier en voldoening te kunnen sporten, spelen en bewegen. Dit door instandhouding en waar nodig en mogelijk versterking van:

- I. vitale sportorganisaties;*
- II. hoogwaardige en laagdrempelige voorzieningen.*

Doelstellingen:

- I. De gemeente Kapelle voert beleid dat gericht is op het stimuleren van sport, spel en bewegen onder een zo groot mogelijk deel van de Kapelse bevolking en met specifieke activiteiten en programma's voor aandachtsgroepen;*
- II. op basis van een goede afstemming van vraag en aanbod schept de gemeente voorwaarden en faciliteiten waarbinnen verenigingen, maatschappelijke organisaties en individuele burgers hun eigen verantwoordelijkheid kunnen nemen;*
- III. er wordt gestreefd naar een efficiënt en multifunctioneel gebruik van ruimte, infrastructuur en voorzieningen.*

4.2 Speerpunten en acties

De algemene visie, missie en doelstellingen worden in deze afsluitende paragraaf vertaald in de volgende 5, in willekeurige volgorde opgesomde speerpunten:

1. samenwerking buurt, onderwijs, sport en welzijn;
2. laagdrempelige sport-, spel- en beweegmogelijkheden dichtbij huis;
3. toekomstbestendig aanbod van sportaccommodaties;
4. activiteiten c.q. programma's voor aandachtsgroepen;
5. vitale sportverenigingen.

De 5 speerpunten worden hieronder verder uitgewerkt en voorzien van acties.

Speerpunt 1: samenwerking buurt, onderwijs, sport en welzijn

Kapelle beschikt over een divers aanbod van sportstimuleringsprojecten, waaraan vele - vooral jeugdige - Kapellenaren deelnemen. De uitdaging voor de komende jaren is de effectiviteit en doelgerichtheid van de stimuleringsactiviteiten te verbeteren, zodat het vooral de minder actieve jeugd (waaronder de kinderen met overgewicht) is die gaat deelnemen. In het kader van de brede schoolontwikkeling wordt ingezet op de ontwikkeling van een samenhangend aanbod van naschoolse activiteiten, maar ook op voorlichting over gezonde voeding en de noodzaak van voldoende beweging. Onderzocht wordt op welke wijze binnen het onderwijs (ontwikkelingen in) de sportdeelname, het beweeggedrag, de fitheid en het eetpatroon gemeten en beoordeeld kunnen worden (bijvoorbeeld in samenwerking met de GGD).

Speciale aandacht gaat verder uit naar senioren met een gebrek aan sociale contacten en naar mensen met een beperking. De gemeente Kapelle vindt het belangrijk dat iedereen mee kan doen en dat sport voor mensen met een beperking zoveel mogelijk wordt ingebed in de reguliere setting. Op deze terreinen ligt een belangrijke relatie met de Wet maatschappelijke ondersteuning.

Acties:

- a. in het kader van de brede schoolontwikkeling worden met scholen en andere partners specifieke afspraken gemaakt over een samenhangend aanbod van naschoolse (sport-)activiteiten en het meten en beoordelen van (de relaties tussen) sport-, beweeg- en eetgedrag;
- b. op basis van gemeentelijke coördinatie en regie en in samenwerking met buurtorganisaties, stichting Welzijn Kapelle, scholen en sportaanbieders worden afspraken gemaakt over het in beweging brengen en houden van aandachtsgroepen of minder actieve Kapelse inwoners.

Speerpunt 2: laagdrempelige sport-, spel- en beweegmogelijkheden dichtbij huis

De sportvoorzieningen zijn in Kapelle over het algemeen genomen goed op orde. Een groot deel van de bevolking weet de weg naar de georganiseerde sport goed te vinden. Een ander deel heeft een voorkeur voor andersoortige, meer laagdrempelige vormen van sport.

De gemeente Kapelle heeft de ambitie dat alle jeugd na schooltijd en in het weekend, maar ook senioren en andere buurtbewoners die in hun directe woonomgeving willen sporten, spelen en bewegen, terecht kunnen op kwalitatief goed ingerichte openbare sport- en speelvoorzieningen. De ruimte hiervoor is aanwezig, maar met die beschikbare ruimte kan meer worden gedaan. Goede sport- en speelvoorzieningen in de kernen nodigen uit om te bewegen en vergroten de aantrekkelijkheid van de leefomgeving. Daarom zet de gemeente Ka-

pelle de komende jaren in op een sportieve inrichting van de openbare ruimte en sportiever gebruik van bestaande voorzieningen³. Daarbij geldt het 'door en voor-principe'. Projecten en activiteiten worden zoveel mogelijk met medewerking van de doelgroep zelf georganiseerd. Deze vraaggerichte manier van werken verhoogt het draagvlak en het zelforganiserend vermogen.

Acties:

- a. inventarisatie van en overleg met particuliere (al dan niet commerciële) sportaanbieders in de kernen, zodat zij betrokken kunnen worden bij sportstimulering van doelgroepen als inactieve jeugd en senioren;
- b. inventarisatie van de mogelijkheden en behoefte aan gebruik van de openbare ruimte in en tussen kernen ten behoeve van activiteiten als fietsen, wandelen, hardlopen, nordic walking en skeeleren.

Speerpunt 3: toekomstbestendig aanbod van sportaccommodaties

Kapelle kent op sportgebied een goede basisinfrastructuur met een gevarieerd en kwalitatief goed aanbod van binnen- en buitensportaccommodaties en zwemvoorzieningen, verspreid over de gemeente en in algemene zin goed aansluitend op de vraag van de inwoners. Dit neemt niet weg dat er op onderdelen knelpunten zijn waarbij verenigingen niet over de capaciteit beschikken die zij nodig hebben voor het faciliteren van hun leden. Het is zaak de sportinfrastructuur op peil te houden of waar nodig op peil te brengen en in de pas te laten lopen met demografische ontwikkelingen en de prognoses voor capaciteit en behoefte.

Voor een toekomstbestendig aanbod van sportaccommodaties is het zaak om aan de hand van (NOC*NSF) normen en richtlijnen als leidraad zicht te krijgen op ontwikkeling in afstemming van vraag en aanbod en de eventuele knelpunten hierin. Het onderhoud en de instandhouding van sportaccommodaties vraagt de komende jaren om een gestructureerde aanpak waarbij actuele en complete onderhoudsplannen leidend zijn voor de benodigde budgetten.

In geval van vervanging en uitbreiding zet de gemeente zoveel mogelijk in op een evenwichtige spreiding en op kwalitatief hoogwaardige multifunctionele clusters. In de kernen krijgen deze clusters vorm rondom brede schoolconcepten, waarbij gymzalen en trapveldjes zo veel mogelijk fysiek en organisatorisch worden verbonden aan onderwijs, kinderopvang en andere voorzieningen. Op gemeentelijk niveau staan hoogwaardige multifunctionele sportclusters voor samenwerkingsverbanden, waarin sportverenigingen en andere particuliere (al dan niet commerciële) sportaanbieders, zorginstellingen en kinderopvang bij elkaar worden gebracht.

In het kader van city marketing wenst Kapelle zich te profileren op het gebied van duiken en watersport. De Oosterschelde heeft in toenemende mate aantrekkingskracht op duiktoeristen. In combinatie met beschikbare Europese fondsen is de gemeente Kapelle bereid een bedrag van circa € 25.000,- mee te investeren in duikfaciliteiten bij de jachthaven van Kapelle.

Onderdeel van een toekomstbestendig aanbod van sportaccommodaties is tot slot ook een helder inzicht in de inkomsten en uitgaven die verband houden met het beheer en de exploitatie van de accommodaties.

³ In december 2010 heeft de Sportraad aandacht gevraagd voor outdoor fitness. Door voorzieningen aan te brengen in de openbare ruimte worden mensen verleid om fitnessactiviteiten in bijvoorbeeld parken te ondernemen.

Acties:

- a. uitvoeren van een geobjectiveerde analyse van het gebruik c.q. de bezettingsgraad van de gemeentelijke sportaccommodaties en het vaststellen van knelpunten in de afstemming van vraag en aanbod;
- b. opstellen van een meerjarenperspectief voor instandhouding/renovatie, sluiting en (vervangende) nieuwbouw van gemeentelijke sportaccommodaties;
- c. onderzoek naar de mogelijkheden in Kapelle om functies te clusteren tot geïntegreerde voorzieningen (denk aan: brede schoolconcepten en multifunctionele accommodaties);
- d. inzicht verschaffen in de (ontwikkeling in de) inkomsten en uitgaven die verband houden met de gemeentelijke sportaccommodaties en beoordelen aan de hand van regio- en referentiegemeenten (benchmark).

Speerpunt 4: activiteiten c.q. programma's voor aandachtsgroepen

De afgelopen jaren is het sportstimuleringsbeleid van de gemeente Kapelle voor een belangrijk deel gericht geweest op het verhogen van de sportparticipatie in brede zin. De landelijke ervaring leert dat aandachtsgroepen als kinderen met overgewicht, ouderen in een sociaal isolement en mensen met een beperking op deze wijze moeilijk bereikt worden. De komende jaren zal het sportstimuleringsbeleid zich meer gaan richten op het verbeteren van de (sport-)participatie van deze groepen.

Acties:

- a. inventariseren aard en omvang aandachtsgroepen en analyseren van hun specifieke behoeften op het gebied van sport, spel en bewegen;
- b. in samenwerking met (maatschappelijke en commerciële) partners en in samenspraak met de doelgroepen (vraaggericht) ontwikkelen van een innovatief aanbod voor aandachtsgroepen;
- c. monitoren van de (sport-)participatie van deze groepen door aan te sluiten bij bestaande lokale, provinciale en of landelijke systemen.

Speerpunt 5: vitale sportverenigingen

De verenigingssport is van onschatbare waarde. Mensen ontmoeten elkaar bij de vereniging, organiseren en begeleiden er samen activiteiten en de jeugd ontwikkelt er sociale en sportieve vaardigheden. Hoewel de meeste Kapelse sportverenigingen er in algemene zin goed op staan, hebben veel verenigingen het de afgelopen jaren moeilijker gekregen. Het bestuurs- en organisatiewerk is complexer en veeleisender geworden en veel taken rusten op te weinig schouders. Bij een deel van de verenigingen leidt dat tot aantasting van hun vitaliteit: ze hebben financieel-bestuurlijke problemen en/of kunnen niet voldoen aan de steeds hogere eisen die worden gesteld door zowel overheid als sporters zelf.

De komende jaren zal een scherper onderscheid ontstaan tussen sterke, vitale verenigingen en zwakkere verenigingen, die te kampen hebben met een cumulatie van financiële en organisatorische problemen. De vitale sportvereniging is een vereniging met een krachtig bestuur die vanuit haar eigen verantwoordelijkheid, realistisch en toekomstgericht, activiteiten ontplooit voor zowel haar leden als haar omgeving en daarmee in staat is haar sportieve en maatschappelijke rol te vervullen. De vitale sportvereniging is in staat verbindingen te maken tussen professionalisering, commercialisering, schaalvergroting en maatschappelijke verantwoordelijkheid. Als vertegenwoordiger en belangbehartiger van de sport speelt de Sportraad een belangrijke rol bij de ontwikkeling van vitale sportverenigingen.

De gemeentelijke verenigingsondersteuning zal zich de komende jaren meer richten op het ontwikkelen en versterken van vitale verenigingen. Zwakkere verenigingen worden ondersteund en gestimuleerd om zich tot vitale verenigingen te ontwikkelen. Samenwerkingsverbanden met bijvoorbeeld onderwijsinstellingen of andere verenigingen en fusies kunnen daarbij als middel dienen.

Acties:

- a. door inzet van verenigingsondersteuning, combinatiefunctionarissen en buurtsportcoaches wil de gemeente Kapelle sportverenigingen intern versterken en naar mogelijkheden zoeken om de druk op het vrijwillig kader te verlichten;
- b. de gemeente daagt vitale sportverenigingen uit om samen een bijdrage te leveren aan bredere maatschappelijke doelen, bijvoorbeeld op het terrein van naschoolse opvang en sportstimulering voor aandachtsgroepen en talentontwikkeling. Inzet van combinatiefunctionarissen en buurtsportcoaches kan ook hier een belangrijke meerwaarde betekenen;
- c. In samenspraak met de Sportraad worden de aan haar opgedragen taken geëvalueerd en zo nodig geherdefinieerd in een nieuwe Regeling Kapelse Sportraad;
- d. onderzoek naar de effectiviteit van de jeugdsportsubsidie met een analyse of de subsidie ook op een andere wijze aangewend kan worden (bijvoorbeeld ten behoeve van sportstimuleringsactiviteiten en -programma's voor aandachtsgroepen).

5 Uitvoering

Beleid op het gebied van sport, spel en bewegen heeft een dynamisch karakter. In een jaarlijks evaluatiemoment moet getoetst worden op welke onderdelen het speelveld veranderd is en wat hiervan de consequenties zijn voor de geformuleerde ambities. De jaarlijkse activiteitenplannen en jaarverslagen van het Breedtesportproject maken onderdeel uit van dit evaluatiemoment.

De uitwerking en uitvoering van de in het vorige hoofdstuk beschreven acties zal op basis van prioriteitstelling gefaseerd plaats vinden. In dit hoofdstuk wordt de basis gelegd voor het uitvoeringsprogramma 2013-2014. In het volgende overzicht zijn de prioriteiten voor de komende 2 jaar weergegeven.

Speerpunt 3, toekomstbestendig aanbod van sportaccommodaties:

- a. uitvoeren van een geobjectiveerde analyse van het gebruik c.q. de bezettingsgraad van de gemeentelijke sportaccommodaties en het vaststellen van knelpunten in de afstemming van vraag en aanbod;
- b. opstellen van een meerjarenperspectief voor instandhouding/renovatie, sluiting en (vervangende) nieuwbouw van gemeentelijke sportaccommodaties.

Speerpunt 4, activiteiten c.q. programma's voor aandachtsgroepen:

- c. inventariseren aard en omvang aandachtsgroepen en analyseren van hun specifieke behoeften op het gebied van sport, spel en bewegen.

Speerpunt 5, vitale sportverenigingen:

- d. door inzet van verenigingsondersteuning, combinatiefunctionarissen en buurtsportcoaches wil de gemeente Kapelle sportverenigingen intern versterken en naar mogelijkheden zoeken om de druk op het vrijwillig kader te verlichten;
- e. de gemeente daagt vitale sportverenigingen uit om samen een bijdrage te leveren aan bredere maatschappelijke doelen, bijvoorbeeld op het terrein van naschoolse opvang en sportstimulering voor aandachtsgroepen en talentontwikkeling. Inzet van combinatiefunctionarissen en buurtsportcoaches kan ook hier een belangrijke meerwaarde betekenen;
- f. In samenspraak met de Sportraad worden de aan haar opgedragen taken geëvalueerd en zo nodig geherdefinieerd in een nieuwe Regeling Kapelse Sportraad.

In het vervolg van dit hoofdstuk wordt per speerpunt uitwerking gegeven aan de in totaal 6 geformuleerde actiepunten.

5.1 Toekomstbestendig aanbod van sportaccommodaties

Met als leidraad NOC*NSF normen en richtlijnen wordt in deze paragraaf een geobjectiveerde analyse uitgevoerd van het gebruik c.q. de bezettingsgraad van de gemeentelijke sportaccommodaties. Onderscheid wordt gemaakt tussen buitensport, binnensport en zwembad.

5.1.1 Buitensport

In deze subparagraaf wordt achtereenvolgens de afstemming van vraag en aanbod beschouwd met betrekking tot:

- de voetbalverenigingen Kapelle en Wemeldinge;
- de korfbalvereniging Kapelle;
- de tennisverenigingen Kapelle en 't Swaecke.

Voetbalverenigingen

Voetbalvereniging Kapelle beschikt op sportpark Groene Woud over de volgende velden:

- 1 natuurgras wedstrijdveld;
- 1 natuurgras wedstrijdveld waar ook op wordt getraind (momenteel alleen gedurende de zomermaanden, maar na de voorgenomen plaatsing van verlichting het hele jaar door);
- 1 natuurgras trainingsveld waar ook wedstrijden op worden gespeeld (afmeting volwaardig wedstrijdveld);
- 1 Stergrazo trainingsveld (kleiner dan officieel wedstrijdveld).

Verder wordt door vv Kapelle ten behoeve van trainingen voor mini's, F-pupillen en eventueel 1^e jaar E-pupillen gebruik gemaakt van het op het sportpark aanwezige korfbalkunstgrasveld.

Uit een onlangs door de KNVB uitgevoerde capaciteitsberekening is geconcludeerd dat op basis van de aanwezige teams vv Kapelle (afgerond) 4 wedstrijdvelen en 2 trainingsvelen nodig heeft. Er is met andere woorden momenteel een capaciteitstekort van 2 wedstrijdvelen dat gedeeltelijk wordt gecompenseerd door gebruik van het natuurgras trainingsveld. Met het gebruik van het natuurgras wedstrijdveld en het korfbalkunstgras is er enige overcapaciteit op het gebied van trainingsvelen.

In de memo 'Reconstructie sportveld' van de afdeling Ruimte/team Openbare Werken zijn 3 opties gepresenteerd voor de renovatie van het natuurgras trainingsveld (natuurgras, hybride of kunstgras). Door een keuze voor een wedstrijd-/trainingsveld (hybride of kunstgras) wordt de capaciteit van vv Kapelle uitgebreid tot 3 wedstrijdvelen en 2 trainingsvelen waarmee nog altijd enig tekort aan wedstrijdvelen resteert.

Gegeven de groei van het aantal inwoners (met een stabiel blijvend aantal jongeren) en de aanhoudende belangstelling voor de voetbalsport in Nederland is de verwachting gerechtvaardigd dat het ledental van vv Kapelle de komende jaren niet substantieel zal wijzigen en mogelijk nog wat zal toenemen. Nader onderzoek moet uitwijzen of mogelijkheden aanwezig zijn om ook het Stergrazo trainingsveld (op termijn) om te bouwen tot volwaardig wedstrijd-/trainingsveld.

Voetbalvereniging Wemeldinge beschikt op sportpark Boenze Boogerd over de volgende velden:

- 2 natuurgras wedstrijdvelen;
- 1 natuurgras trainingsveld.

Uit het eerder genoemde capaciteitsonderzoek van de KNVB is op te maken dat vv Wemeldinge behoefte heeft aan (afgerond) 2 wedstrijdvelen en 1 trainingsveld waarmee voldaan wordt aan de huidige (en naar verwachting toekomstige) behoefte aan velden.

Korfbalvereniging Kapelle

Korfbalvereniging Kapelle beschikt op sportpark Groene Woud over 2 kunstgrasvelden die fungeren als wedstrijd- en trainingsvelden.

De volgende tabel toont de capaciteitsberekening voor kv Kapelle waarin het aantal benodigde velden op basis van het aantal teams wordt afgezet tegen het aantal beschikbare velden.

Korfbalvereniging KV Kapelle		
competitie-wedstrijd	belastingsnorm	competitie-eenheden
3 senioren	1	3
1 junioren	1	1
2 aspiranten	0,625	1,25
3 pupillen	0,4	1,2
Totaal		6,45
9		
<i>planningsnorm</i>		<i>10</i>
<i>benodigde wedstrijdvelden</i>		1,29
<i>beschikbare wedstrijdvelden</i>		<i>2,00</i>
<i>saldo</i>		0,71

In de bovenstaande capaciteitsberekening is uitgegaan van de door NOC*NSF gehanteerde planningsnorm van 10 teams per kunstgrasveld voor verenigingen die uitsluitend op zaterdag spelen. Op basis van de uitgevoerde capaciteitsberekening moet geconcludeerd worden dat de huidige beschikbare veldcapaciteit voldoende is voor kv Kapelle. De werkelijke overcapaciteit wordt beperkt door gebruik van één van de velden ook door vv Kapelle als pupillentrainingsveld.

Tennisparken

De volgende tabel toont de capaciteitsberekening voor de tennisverenigingen in Kapelle en Wemeldinge. De planningsnorm voor tennis wordt uitgedrukt in het aantal spelers per baan. Op banen met verlichting geldt conform KNLTB-normen een capaciteit tot 90 spelers per baan.

TV Kapelle Kapelle		TV 't Swaeck Wemeldinge	
aantal actieve leden	350	aantal actieve leden	208
benodigde banen	3,9	benodigde banen	2,3
beschikbare banen	5	beschikbare banen	3
saldo	1,1	saldo	0,7

Bij beide verenigingen is sprake van een geringe overcapaciteit aan banen die nog ruimte biedt aan in totaal 162 leden.

5.1.2 Binnensport

Om tot een zoveel mogelijk geobjectiveerd oordeel te komen over het gebruik c.q. de bezettingsgraad van binnensportaccommodaties wordt aangesloten bij de volgende door het NOC*NSF en de daarbij aangesloten bonden gehanteerde bezettingsnormen en richtlijnen:

- voor gebruik door het basisonderwijs van een sporthal, een gymzaal of een sportzaal geldt een optimale bezetting bij 26 klokuren per week per zaaldeel gedurende 40 weken per jaar;
- voor gebruik door het voortgezet onderwijs geldt een optimale bezetting van 32 klokuren per week per zaaldeel gedurende 40 weken per jaar;
- voor efficiënt gebruik door sportverenigingen en andere sportgerelateerde activiteiten geldt een gebruik van 1.400 uur per jaar van een hele sporthal of sportzaal, oftewel gemiddeld 35 gebruiksuren in 40 weken. Voor gymzalen (voor veel sporten niet of minder geschikt) geldt in de regel een substantieel lager aantal gebruiksuren.

Voor de gemeente geldt een huisvestingstaak op het gebied van bewegingsonderwijs. In het volgende overzicht is de ontwikkeling in klokuren weergegeven (teldatum: 1 oktober 2011). Hieruit blijkt dat de behoefte tot 2014 toeneemt, waarna tot 2020 sprake is van stabilisatie en vanaf 2020 van enige daling⁴.

Naam school (type onderwijs)	Normatief					
	2012	2013	2014	2015	2020	2025
De Hoeksteen (po)	9,00	9,00	9,00	9,00	7,50	6,00
OBS Wemeldinge (po)	4,50	4,50	4,50	4,50	4,50	4,50
totaal Wemeldinge	13,50	13,50	13,50	13,50	12,00	10,50
De Linge (po)	4,50	4,50	4,50	4,50	6,00	4,50
Juliana van Stolberg (po)	12,00	12,00	12,00	12,00	12,00	10,50
't Honk (po)	13,50	13,50	13,50	12,00	12,00	10,50
Moolhoek (po)	10,50	10,50	10,50	10,50	10,50	9,00
Samuël (sbo)	15,75	15,75	13,50	13,50	13,50	13,50
Eben Haëzer (so/vso)	11,25	11,25	11,25	11,25	11,25	11,25
Isaac Beeckman Academie (vo)	21,00	28,00	35,00	35,00	35,00	35,00
totaal Kapelle	88,50	95,50	100,25	98,75	100,25	94,25
totaal alle scholen	102,00	109,00	113,75	112,25	112,25	104,75

In het vervolg van deze subparagraaf wordt achtereenvolgens de afstemming van vraag en aanbod beschouwd met betrekking tot:

- het bewegingsonderwijs⁵;
- het sportgerelateerd gebruik.

⁴ De uren van de Isaac Beeckman Academie zijn gebaseerd op opgave school. De normatieve uren van Eben Haëzer zijn door de toelating van een MG afdeling in feite 20,25. Met de komst van de cluster 4 (als aparte afdeling of aparte school) zal dat nog stijgen. Omdat deze grote aantallen uren niet reëel zijn en ook niet gevraagd zullen worden wordt hier uitgegaan van de normuren voor één SO en VSO school.

⁵ In deze analyse blijft de afstemming van vraag en aanbod in de zaal van dorps huis Schore buiten de beschouwing. Het gebruik is beperkt en de zaal voldoet qua oppervlakte en voorzieningen niet aan de normen voor bewegingsonderwijs.

Bewegingsonderwijs

Gymzaal Burgemeester van Sas in Wemeldinge moet huisvesting bieden aan De Hoeksteen en OBS Wemeldinge die gezamenlijk 13,50 klokuren gebruik maken van de gymzaal. Met een capaciteit van 26 klokuren is de bezettingsgraad circa 50%. Deze bezettingsgraad zal de komende jaren nog afnemen.

Met gymzaal Molenvate en de 2 zaaldelen in sporthal Groene Woud beschikt de kern Kapelle over een capaciteit voor zo'n 84 klokuren bewegingsonderwijs met als uitgangspunt dat 1 zaal beschikbaar is voor de Isaac Beeckman Academie (voortgezet onderwijs). Op basis van de ontwikkeling van de *normatieve* behoefte betekent dit dat vanaf 2013 rekening gehouden moet worden met een ondercapaciteit van 11,5 klokuren, oplopend tot 16,25 klokuren in 2014. Ook in de periode na 2014 zal sprake blijven van ondercapaciteit.

De *feitelijke* behoefte aan ruimte voor bewegingsonderwijs is niet eenduidig te bepalen omdat verschillende scholen meer of minder uren gymlessen bieden dan waar scholen normatief recht op hebben. Daarbij komt dat de Kapelse scholen 8,75 uur per uur schoolzwemmen aanbieden wat in mindering moet worden gebracht op de behoefte aan binnensportaccommodaties. De groei van de Isaac Beeckman Academie en mogelijk ook de plannen van het kabinet Rutte II om de gymlessen op school uit te breiden, maken dat de druk op de Kapelse binnensportaccommodaties de komende jaren gaat toenemen. Dit zou ondervangen kunnen worden met het aanbrengen van een tweede scheidingswand in sporthal Groene Woud waardoor deze accommodatie aan 3 groepen bewegingsonderwijs tegelijkertijd huisvesting kan bieden. Probleem is wel dat de bergruimte en de kleedaccommodatie van sporthal Groene Woud hier niet op zijn ingericht.

Sportgerelateerd gebruik

Op basis van actuele roosters kennen sporthal Groene Woud en de 2 gymzalen in Kapelle en Wemeldinge het volgende aantal uur sportgerelateerd gebruik (denk naast gebruik door sportverenigingen bijvoorbeeld ook aan dagarrangementen):

- sporthal Groene Woud kent in het winterseizoen een gemiddeld gebruik van circa 40 uur per week en in het zomerseizoen een gemiddeld gebruik van zo'n 20 uur per week. Dit verschil is voornamelijk toe te schrijven aan het verschil in gebruik door de korfbalvereniging, die in de periode april-november alleen gebruik maakt van het eigen sportpark;
- gymzaal Molenvate in Kapelle kent een sportgerelateerd gebruik van circa 30 uur per week (gymnastiek, twirlen, volleybal, dagarrangementen, etc.);
- gymzaal Burgermeester van Sas kent een sportgerelateerd gebruik van circa 25 uur per week (gymnastiek, Zumba, dagarrangementen, etc.).

De conclusie is dat, met uitzondering van het zomerseizoen in sporthal Groene Woud, de binnensportaccommodaties een (zeer) hoge bezetting kennen ten behoeve van sportgerelateerde activiteiten. Daarbij komt dat niet goed in beeld is hoeveel aangevraagde uren van Kapelse sportverenigingen momenteel niet gehonoreerd kunnen worden. In combinatie met het geconstateerde tekort ten aanzien van de capaciteit voor bewegingsonderwijs in Kapelle pleit dit voor een capaciteitsuitbreiding door bijvoorbeeld gymzaal Molenvate te vervangen door een sportzaal.

In de vorm van een te ontwikkelen meerjarenperspectief voor instandhouding/renovatie, sluiting en (vervangende) nieuwbouw van gemeentelijke sportaccommodaties moet vastgesteld worden of, en zo ja op welke termijn, op welke locatie en in welke vorm (al dan niet als onderdeel van een geclusterde voorziening) een dergelijke capaciteitsuitbreiding tot de mogelijkheden behoort.

5.1.3 Zwembad

Voor een gemeente met zo'n 12.500 inwoners is een zwembad met de capaciteit van Groene Woud (2 binnenbaden en een buitenbad) een redelijk uitgebreide voorziening. Ondanks het beperkte verzorgingsgebied kent het binnenbad een ruime openstelling (circa 80 uur per week) en wordt het bad goed bezocht.

De volgende tabel geeft inzicht in de bezoekers aan zwembad Groene Woud (peiljaar 2011). In de tabel zijn eveneens de animocijfers van zwembad Groene Woud afgezet tegen de landelijke animocijfers. Het animocijfer geeft zicht op het aantal zwembadbezoeken per jaar per hoofd van de bevolking. Omdat geen zicht is op het aantal bezoekers ten behoeve van schoolzwemmen en verenigingen zijn deze cijfers buiten beschouwing gelaten. Er is geen onderscheid gemaakt tussen bezoekers aan het binnenbad en bezoekers aan het buitenbad.

	2011	animocijfer	landelijk animocijfer
recreatief	19.694	1,6	1,8-2,0
instructie	26.722	2,2	1,1-1,3
doelgroepen	4.274	0,3	0,3-0,5
totaal	50.690	4,1	3,2-3,8*

*Exclusief schoolzwemmen en verenigingen

Concluderend en op basis van de beschikbare gegevens kan gesteld worden dat zwembad Groene Woud een relatief hoog gebruiksrendement kent, met name door het grote aantal instructiezwemmers. Door zwemvereniging De Bevelanders wordt aangegeven dat onvoldoende ruimte beschikbaar is voor verenigingsactiviteiten.

5.2 Activiteiten c.q. programma's voor aandachtsgroepen

Voordat werk wordt gemaakt van activiteiten en programma's voor aandachtsgroepen is het noodzakelijk een inventarisatie te maken van de aard en omvang van (potentiele) groepen inwoners die extra aandacht behoeven en te analyseren op welke wijze sport, spel en bewegen ingezet kunnen worden bij het activeren van deze groepen. De gemeente heeft bij de uitwerking van dit speerpunt het initiatief maar zal in samenspraak met betrokken partners afspraken moeten maken over de inzet van middelen en het formuleren van concrete (lees: zoveel mogelijk meetbare) doelstellingen. De combinatiefunctionaris en/of de buurtsport-coach heeft daarbij een centrale rol.

Hoewel het Gezondheidsprofiel van de gemeente Kapelle (zie paragraaf 2.2) de vergelijking met het gemiddelde van de rest van de provincie Zeeland goed doorstaat, is er ook in Kapelle een toenemend aantal inwoners met problemen op het gebied van overgewicht, onvoldoende gezond bewegen en gevoelens van (zeer) ernstige eenzaamheid. Met inachtneming van de resultaten van het Gezondheidsprofiel wordt voorgesteld om onderscheid te maken tussen de volgende aandachtsgroepen:

1. basisschooljongeren met (al dan niet ernstig) overgewicht;
2. volwassenen met ernstig overgewicht;
3. ouderen met ernstig overgewicht en/of gevoelens van (zeer) ernstige eenzaamheid.

In samenspraak met het basisonderwijs moet verder gesproken worden over nut, noodzaak en invulling van activiteiten en programma's voor jongeren met (ernstig) overgewicht. Daar-

bij kan worden aangesloten bij het project Beweegpret dat op obs De Moolhoek is geïntroduceerd (onderdeel van sCOOLsport).

In samenspraak met in ieder geval de GGD, huisartsen, stichting Welzijn Kapelle en Sport-Zeeland moeten afspraken worden gemaakt over de benadering en wijze van activering van volwassenen en ouderen. Daarbij kan bijvoorbeeld worden aangesloten bij projecten van de GGD voor het activeren van inwoners met overgewicht en bij projecten als GALM en Elke Stap Telt. Bij dit laatste project worden mensen van 55 jaar en ouder eerst conditioneel getest, waarna ze per groep worden ingedeeld en individueel een opbouwplan ontvangen voor 10-12 weken. Het opbouwen van conditie en gezondheid staat centraal, maar ook het leggen van sociale contacten vormt een wezenlijk onderdeel van dit project. Tijdens informatieve groepsessies wordt informatie verstrekt over onderwerpen als gezonde voeding, actieve leefstijl, omgaan met chronische aandoeningen, depressie en eenzaamheid. Het project wordt zoveel mogelijk in de directe woonomgeving van ouderen uitgevoerd.

5.3 Vitale sportverenigingen

Met de inzet van verenigingsondersteuning, combinatiefunctionarissen en buurtsportcoaches en samen met betrokken partners wordt een pilot gestart met geïnteresseerde en gemotiveerde verenigingen ('de kopgroep'). Met 2 of 3 verenigingen wordt een traject gestart met als doel de ontwikkeling tot een vitale sportvereniging waarbij (in willekeurige volgorde) gefocust wordt op:

- het verbeteren van de financiële situatie;
- het versterken van het vrijwilligersbestand;
- de werving van nieuwe leden.

Met 2 of 3 andere verenigingen, die kunnen worden bestempeld als vitale verenigingen, wordt een traject gestart dat gericht is op het realiseren van de volgende algemene en nog nader te specificeren doelen:

- een optimalisering van de rolverdeling tussen vereniging en gemeente met als randvoorwaarde een (financiële) win-win situatie voor vereniging en gemeente;
- een verbreding van de maatschappelijke betrokkenheid bij de vereniging (bijvoorbeeld resulterend in samenwerkingsverbanden met andere organisaties en bijdragen aan door de gemeente geïnitieerde sportstimuleringsactiviteiten en naschoolse opvang);
- een intensiever gebruik van met name de buitensportaccommodaties (denk aan: wijkactiviteiten en buitenschoolse opvang/activiteiten in het clubgebouw en op de velden).

Medewerking van verenigingen is op basis van vrijwilligheid. Het pilotproject wordt gecoördineerd door de combinatiefunctionaris en/of de buurtsportcoach en opgezet in samenspraak met in ieder geval de Kapelse Sportraad en betrokken sportbonden, maar mogelijk ook met lokale ondernemingen (denk bijvoorbeeld aan een administratiekantoor, een sportschool, een fysiotherapiepraktijk) en het CIOS.

In overleg met de Sportraad zal de gemeente in kaart brengen of, en zo ja welke, lokale ondernemingen ondersteuning kunnen bieden aan het verenigingsleven in Kapelle. Daarbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan communicatiebedrijven die verenigingen kunnen ondersteunen bij marketingactiviteiten of aan administratiekantoren die verenigingen kunnen helpen het voeren van de administratie.

Bijlage 1 Betrokkenheid van het veld

De volgende mensen hebben door middel van een interview een bijdrage geleverd aan deze nota:

- de heer Flipse, directeur OBS De Moolhoek;
- de heer Herselman, wethouder (onder meer) Sport;
- de heren Wolf en Van der Schraaf en mevrouw Van Hekke van de Sportraad;
- mevrouw Slingenberg van Stichting Welzijn Kapelle;
- mevrouw Steketeer en mevrouw Jansen, beleidsmedewerkers Gezondheid en Sport;
- de heer Lindenbergh, sportfysiotherapeut;
- de heer Jebbink en mevrouw Kole van de Senioren- en gehandicaptenraad

Aan de hand van prikkelende stellingen is met klankbordgroepen gediscussieerd over kaders, knelpunten, kansen en bedreigingen op het gebied van Sport, Spel en Bewegen. Ten behoeve van een themagerichte discussie is onderscheid gemaakt tussen de volgende vier klankbordgroepen:

- *onderwijs* met als deelnemende partijen:
  - CBS de Hoeksteen, Wemeldinge;
  - CBS het Honk, Kapelle;
  - CBS de Linge, Biezeling;
  - Dagarrangementen Kapelle;
  - Juliana van Stolbergschool, Kapelle;
  - Kibeo;
  - OBS de Moolhoek, Kapelle;
  - OBS de Tunnel, Schore;
  - OBS Wemeldinge, Wemeldinge;
  - Stichting Prokino;
- *inwoners* met als achtergrond:
  - docent op CIOS Goes;
  - vrijwilliger bij lokale sportvereniging;
  - sportmedewerker bij een Zeeuwse gemeente;
  - Medezeggenschapsraadlid lokale basisschool;
- *politiek* met als deelnemende fracties:
  - ChristenUnie;
  - VVD;
  - SGP;
- *sport en maatschappelijke organisaties* met als deelnemende organisaties:
  - Basketbalvereniging de Smokkelhoek;
  - Cultuurraad Kapelle;
  - Gereformeerde gemeente Kapelle;
  - Gymnastiekvereniging Olympia;
  - Gymnastiekvereniging WIK;
  - IJclub Zwarte Weel;
  - Ringrijdersvereniging Ons Genoegen;
  - Scouting Ridder van Maelstedegroep Kapelle;
  - Showkorps Jonge Kracht;
  - Speel-o-theek de Schatkist;

- Sportraad Kapelle;
- Stichting Welzijn Kapelle / Stichting Ouderenzorg Kapelle;
- Tennisvereniging Kapelle.
- TOP Damesgymnastiek
- Twirl en Dancefactory
- Voetbalvereniging Kapelle
- Volleybalvereniging BOK
- Zwemvereniging de Bevelanders

Bijlage 2 Bronnen

Bij het opstellen van de nota Sport, Spel en Bewegen in Kapelle 2013-2028 is onder meer gebruik gemaakt van de volgende bronnen:

- Olympisch Plan 2028, heel Nederland naar Olympisch niveau (NOC*NSF, mei 2009);
- Nederland Sportland, visie op de rol van de gemeente in de realisatie van Nederland Sportland (Vereniging Sport en Gemeenten, 2010).
- Ruimte voor sport in Nederland tot 2020 (NOC*NSF, oktober 2005);
- Nota Sport, Spel en Bewegen (gemeente Kapelle, 1999);
- Activiteitenplannen en Jaarverslagen Breedtesportproject (gemeente Kapelle, periode 2003-2011);
- Evaluatie Breedtesportproject (gemeente Kapelle, oktober 2009);
- KISS gemeentelijke rapportage (NOC*NSF, 15 mei 2012);
- Projectplan sCoolSport in en rond OBS De Moolhoek (periode 2006-2009);
- Notitie Openbare Speelplaatsen (gemeente Kapelle, 2012);
- Regeling Kapelse Sportraad (2001);
- Verordening Sportraad gemeente Kapelle (2010);
- diverse adviezen Sportraad Kapelle (2011-2012);
- Beleidsplan WMO 2012-2015 (gemeente Kapelle, 2011);
- Jeugdnota 2011-2013 (gemeente Kapelle 2010);
- Gezondheid boven water in Kapelle (Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Zeeland, 2008);
- Gezondheidsprofiel, Regionale Volksgezondheid Toekomstverkenning Zeeland (Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Zeeland, 2012);
- Lokaal rapport gemeente Kapelle, Regionale Volksgezondheid Toekomstverkenning Zeeland (Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Zeeland, 2012);
- Sociale Staat van Zeeland: Kapelle (Scoop, Zeeuws Instituut voor sociale en culturele ontwikkeling, december 2009);
- Gezond en wel in de Oosterschelderegio (Samenwerkingsverband Welzijnzorg Oosterschelderegio, mei 2009).

Bijlage 3 Verwachtingen en resultaten Breedtesportproject

In de periode 2003-2009 is in Kapelle het Breedtesportproject uitgevoerd. Aan dit project waren de volgende algemene verwachtingen verbonden:

- a. verbetering van de kwaliteit van het bewegingsonderwijs door kennismakingsactiviteiten met diverse sporten;
- b. bewustere sportkeuzen die kinderen kunnen maken door kennismakingsactiviteiten met diverse sporten;
- c. meer samenwerking tussen scholen en sportverenigingen;
- d. meer leerlingen die beseffen dat verantwoord sporten goed is voor de gezondheid;
- e. resultaten en effecten van het geven van ondersteuning aan de sportverenigingen;
- f. meer en zinvolle samenwerking tussen verenigingen onderling;
- g. meer en zinvolle samenwerking tussen gemeenten die met breedtesport bezig zijn;
- h. de verbreding en versterking van het sportaanbod;
- i. een afname van het aantal vrijwilligers- en kaderproblemen;
- j. kennistoename van de vrijwilligers/kaderleden;
- k. meer sportdeelname door jeugd en jongeren die nu geen lid zijn van een sportvereniging;
- l. de ontwikkeling van buurtsport, naschoolse activiteiten en vakantieactiviteiten;
- m. het bereiken van jeugddeelname bij sportactiviteiten en het mede organiseren ervan;
- n. een toename van het aantal volwassenen- en ouderensporters;
- o. integratie van groepen chronisch zieken, volwassenen en ouderen bij sportaanbieders;
- p. een toename van het aantal kaderleden en vrijwilligers uit de groep ouderen.

Het Breedtesportproject was opgebouwd uit de volgende 4 onderdelen:

1. Verenigingsondersteuning;
2. Sport en spel in de vrije ruimte;
3. Jeugdsport en bewegingsonderwijs;
4. Volwassenen- en ouderensport.

In het vervolg van deze bijlage wordt per onderdeel een korte evaluatie gepresenteerd (bron: Evaluatie Breedtesportproject gemeente Kapelle, oktober 2009).

Projectonderdeel 1	Verenigingsondersteuning
Doelgroep	Bestuurlijk, sporttechnisch en organisatorisch kader van sportverenigingen
Beleidsstaak	Sportverenigingen krijgen voorlichting en ondersteuning op de voor hen relevante thema's en knelpunten (vraaggestuurde werkwijze).
Doelen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ondersteuning bieden bij het werven van vrijwilligers en bestuurlijk, sporttechnisch en organisatorisch kader; 2. Deskundigheidsbevordering van bestuurlijk, sporttechnisch en organisatorisch kader en kadervorming binnen verenigingen; 3. Bevorderen van structurele samenwerking tussen sportverenigingen; 4. Bevorderen van structureel overleg tussen gemeente en sportverenigingen; 5. Verstrekken van specifieke informatie en ondersteuning bieden bij de uitvoering van de verenigingstaken; 6. Het bevorderen van jeugdparticipatie in de sportvereniging.
Resultaat	<p>Er is meer zinvolle samenwerking tussen sportverenigingen gerealiseerd.</p> <p>Er treedt kennisverbreding in algemene zin op van kaderleden.</p> <p>Er is een databank van relevante verenigingsinformatie.</p>
Continuïteit	Na de projectperiode moet de continuïteit gewaarborgd blijven en wordt een ondersteuningspunt in stand gehouden.

Projectonderdeel 2	Sport en spel in de vrije ruimte
Doelgroep	Jeugd (4-12 jaar) en jongeren (12-25 jaar) Volwassenen en ouderen
Beleidsstaken	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het bevorderen van het gebruik van openbare vrije ruimten; 2. Het organiseren van sport- en spelactiviteiten, gericht op de ongeorganiseerde of anders georganiseerde sport.
Doel	Het in stand houden en uitbreiden van sport- en spelmogelijkheden in de vrije ruimte.
Resultaat	<p>Er is meer sport- en bewegingsdeelname gerealiseerd voor jeugd en jongeren die geen lid (willen) zijn van een sportvereniging.</p> <p>Er zijn meer mogelijkheden voor recreatieve sportieve activiteiten in de vrije ruimte.</p>
Continuïteit	Aan het eind van de projectperiode voortzetting van de mogelijkheden (door gebruikmaking van een ondersteuningspunt).

Projectonderdeel 3	Jeugdsport en bewegingsonderwijs
Doelgroep	Leerlingen basisonderwijs (4-12 jaar) Groepsleerkrachten en schoolbestuurders/directie van basisscholen Beroepskrachten kinderopvang en peuterspeelzalen Kaderleden en bestuurders van sportverenigingen
Beleidstaken	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het aanpassen en implementeren van het deelschoolwerkplan bewegingsonderwijs; 2. Ondersteuning bieden bij de invoering van het deelschoolwerkplan; 3. Ondersteuning bieden bij het geven van lessen bewegingsonderwijs; 4. Het verzorgen van sportkennismakingsactiviteiten; 5. Het vergroten van deskundigheid bij de groepsleerkrachten en het vergroten van draagvlak bij schoolbestuurders; 6. Het zorgdragen voor overdracht sportkennismaking naar en samenwerking met de sportverenigingen en –aanbieders.
Doelen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het verbeteren van de kwaliteit van het bewegingsonderwijs; 2. Het stimuleren van sportkennismaking door samenwerking tussen scholen, peuterspeelzalen, kinderopvang en sportaanbieders; 3. Het stimuleren van beweeggedrag van kinderen.
Resultaat	De basisscholen krijgen gerichte ondersteuning bij de invoering van deelschoolplannen bewegingsonderwijs, het geven van lessen bewegingsonderwijs en het organiseren van sportkennismakingsactiviteiten.
Continuïteit	Het project is vooral ondersteunend, dat wil zeggen gericht op deskundigheidsbevordering van de eigen leerkrachten. Aan het eind van de projectperiode zal bekeken worden of handhaven van ondersteuning gewenst en/of noodzakelijk is.

Projectonderdeel 4	Volwassenen- en ouderensport
Doelgroep	Volwassenen van 25-45 jaar Volwassenen en ouderen vanaf 45 jaar die actief willen bewegen Aandachtsgroepen, met name 55+, met een handicap of chronische ziekte
Beleidstaak	<ol style="list-style-type: none"> 1. Projecten voor specifieke doelgroepen; 2. Aanbieden laagdrempelige bewegingsactiviteiten.
Doelen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ondersteuning bieden bij de ontwikkeling van volwassenensport en ouderensport; 2. Specifieke aandacht voor mensen met een handicap of chronische aandoening of mensen met andere redenen voor beperkte sportmogelijkheden en (waar mogelijk) integratie van die deelnemers in bestaande structuren of aanbod.
Resultaat	Er is integratie van groepen ouderen gerealiseerd bij bestaande sportaanbieders. Er is een gevarieerd aanbod aan sport- en bewegingsactiviteiten intramuraal en extramuraal voor ouderen onder leiding van gekwalificeerd kader.
Continuïteit	Aan het eind van de projectperiode zal bekeken worden of ondersteuning van volwassenen- en ouderensport in een behoefte heeft voorzien en hoe zorggedragen kan worden voor de voortgang van het gerealiseerde aanbod.

